

LIKKUTEI TORAH • SHIR HASHIRIM • MAAMAR 1

שיר השירים אשר לשלמה ישקנו מנשיקות פיהו כי...

The Song of Songs, which is Solomon's

The Jewish people are G-d's bride in two ways, by self-sacrifice that consumes the self and by yearning love in which a self remains, and these draw down two "grooms": G-d's great Name clothed in the Torah's supernal wisdom, and the Torah and mitzvos brought into the lower worlds. G-d's love revealed through them reaches His very essence, and so it is "better than wine," better than any revelation that comes out of concealment.

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

Likkutei Torah

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likkutei-torah/shir-hashirim/1/

THE BIG IDEA

The Jewish people are G-d's bride in two ways, by self-sacrifice that consumes the self and by yearning love in which a self remains, and these draw down two "grooms": G-d's great Name clothed in the Torah's supernal wisdom, and the Torah and mitzvos brought into the lower worlds. G-d's love revealed through them reaches His very essence, and so it is "better than wine," better than any revelation that comes out of concealment.

Each section: the Hebrew, then the translation, then a short explanation under a gold rule. Small numbers in the Hebrew are the notes at the end.

THE MAAMAR IN BRIEF

The maamar reads the opening verses of the Song of Songs as the wedding of G-d, the groom who "descends a level," and Israel, His bride. Kallah, bride, has two meanings: kilayon, being consumed, and kalsah, yearning. They match the two self-sacrifices of the Shema: at "One," where contemplating G-d's absolute unity nullifies the self entirely (the higher unity), and in "You shall love... with all your soul," where a self remains and longs to be absorbed (the lower unity). "Blessed be the name of the glory of His kingdom" is said between them, because G-d's kingship, His Name Elokim that conceals, is what gives creatures a self that can love. These two brides call down two grooms. The first is "His great Name," G-d's capacity to radiate, which is above the chain of worlds and enters the Torah as its "song" and cantillation notes, carrying G-d's delight. The second carries the Torah into the lower worlds and the physical mitzvos, whose roots in Tohu are higher than man. The song of the worlds rising from below (the feminine shirah) unites with the song descending from above (the masculine shir), like a kiss that reveals an inner love. Finally, wine stands for revelation after concealment, but "your love" reveals G-d's essence, before whom darkness and light are equal.

OUTLINE

- 1 The groom, the bride and the two meanings of kallah** ¶1
G-d is the groom descending into Torah, Israel the bride; kallah means both being consumed and yearning, matching two self-sacrifices in the Shema, and the question is how love can follow total self-nullification.
- 2 Two self-sacrifices, two unities** ¶12-3
Self-sacrifice at "One" consumes all personal will (the higher unity); the love of "with all your soul" keeps a self that longs for G-d, made possible by "Blessed be the name," the lower unity, since Elokim, the concealment, is G-d Himself. These are the Higher and Lower Shechinah, the two brides of the Song.

3 His great Name and the song of the Torah

¶4-5

Two brides produce two grooms. “His great Name” is G-d’s capacity to radiate, above the chain of worlds, from which the worlds live only through tzimtzum, so He is unchanged; it clothes itself in the Torah as its song and notes, G-d’s own delight.

4 Song of Songs, which is Solomon’s

¶6-8

The rising songs of the worlds (the bride) call down the higher song (the groom); “Solomon’s” means peace, the union of opposites, giver and receiver; and “Let him kiss me” is the inner love that bypasses the chain of worlds, as in “by day His kindness, at night His song.”

5 The second groom: Torah and mitzvos below

¶9-11

The second groom brings the Torah into the lower worlds and the physical mitzvos, whose roots in Tohu are higher than man; self-sacrifice draws the first groom and yearning love the second, and every revelation of the groom needs first the encompassing chuppah.

6 Better than wine

¶12-16

Wine is revelation after concealment, as in birth, sowing and the long exile before the future revelation; but G-d’s love, drawn through Torah and mitzvos, reveals His essence, for which darkness and light are the same.

KEY CONCEPTS

Kallah (bride): consumption and yearning — כלה

כליון, כלתה נפשי

The two meanings of “bride”: the self entirely consumed in G-d, and a self that remains and longs to be absorbed in Him.

Chassan (groom): chas darga חתן — חות דרגא

G-d as groom is G-d “descending a level,” drawing His light down into the Torah and then into the lower worlds.

Self-sacrifice (mesirus nefesh) at “One” and in “with all your soul” מסירות נפש באחד ובכל נפשך

The two self-sacrifices of the Shema: total self-nullification from contemplating G-d’s unity, and a yearning love that still has someone who loves.

The higher unity and the lower unity יחודא עילאה

ויחודא תתאה

“Hear, O Israel”: nothing exists but G-d. “Blessed be the name of His kingdom”: G-d present within a world that seems to exist, through His kingship.

Higher and Lower Shechinah שכינתא עילאה ושכינתא תתאה

תתאה

The Kabbalistic names for the two levels of bride, the roots of the two self-sacrifices.

His great Name שמו הגדול

Not G-d’s essence but His capacity to radiate, above the chain of worlds; it gives life to the worlds only through tzimtzum, so G-d Himself does not change.

The song of the Torah and its notes (ta’amim) רננא

דאורייתא, טעמי התורה

The level of the Torah above its revealed wisdom: G-d’s delight in Himself, clothed in supernal Chochmah.

Shir and shirah שיר ושירה

Masculine song descending from above and feminine song rising from below; the bride’s song calls down the groom’s.

Kisses נשיקין

An inner love too great for words or any vessel, revealed only through a great contraction; so G-d’s light reaches the worlds by a leap, not step by step.

Wine preserved in its grapes יין המשומר בענביו

Revelation after concealment: the deeper the hiding, the greater the revelation, as with the long exile and the future redemption.

SECTION 1 • 11

The groom, the bride and the two meanings of kallah

1 שיר השירים^{1,2} אשר לשלמה ישקנו מנשיקות פיהו³ כי טובים דודיך מיין. הנה נודע שהקב"ה נקרא חתן.

“The Song of Songs, which is Solomon’s. Let him kiss me with the kisses of his mouth, for your love is better than wine.” Now, it is known that the Holy One, blessed be He, is called a groom (chassan).

The maamar opens with the first two verses of the Song of Songs, which it will explain phrase by phrase. It begins from a familiar idea: the Song is a love song between G-d, the groom, and the Jewish people, His bride.

וכנ"י נקרא בשם כלה.⁴ והיינו ע"ש המשכת והשפעת התורה לישראל. וכמארז"ל ביום חתונתו זה מ"ת.⁵

And the Congregation of Israel (Knesses Yisrael) is called by the name “bride” (kallah). This is on account of the drawing down and bestowal of the Torah to Israel, as our Sages said: “‘On the day of his wedding’: this is the Giving of the Torah.”

The Jewish people as a whole is called G-d’s bride, and the wedding is the Giving of the Torah at Sinai. The Sages read the verse “on the day of his wedding” as referring to that day, when G-d gave Himself to Israel through the Torah.

ולכן המשמח את החתן זוכה לתורה⁶ שניתנה בה' קולות בפ"ק דברכות⁷ כי חתן חות דרגא.⁸

Therefore “one who gladdens the groom merits the Torah, which was given with five voices” (in the first chapter of Berachos), for chassan [means] chas darga, “descending a level.”

The Talmud says that one who brings joy to a groom merits the Torah, which was given with five “voices.” The word chassan (groom) is read as chas darga, “coming down a level”: a groom is one who descends toward his bride.

דהיינו ירידת והמשכת אור א"ס ב"ה להתלבש בתורה. וכנס"י היא מקור נשמות ישראל וכן כל ניצוץ וניצוץ מישראל בפרט הוא בבחי' כלה.

That is, the descent and drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, to be clothed in the Torah. And the Congregation of Israel is the source of the souls of Israel; and likewise each and every individual spark of Israel is in the aspect of a bride.

G-d as groom means the Infinite Light coming down and clothing itself in the Torah so that it can be given to us. The bride is Knesses Yisrael, the collective root of all Jewish souls, and each individual Jew, a “spark” of that root, is also a bride in this sense.

והנה כלה יש בו ב' פירושים.⁹ הא' מלשון כליון שמכלה ומבלה הכל מלשון כלה. (וכמו כלה שארי)¹⁰
(בתהלים ע"ג) דתרגם יונתן¹¹ אשתיצא גושמי

Now, kallah has two meanings. The first is from the term kilayon, "consumption," for she consumes and wears away everything, from the word kalah, "consumed." (As in "my flesh is consumed [kalah]") (in Psalms 73), which Targum Yonasan renders "my body is spent,"

The Alter Rebbe now gives the word kallah (bride) two meanings, which will organize the whole maamar. The first comes from kilayon, "being consumed, used up": the verse "my flesh is consumed" is translated by the Targum as "my body is spent."

דהיינו לשון כליון וכן (בישעיה ט"ז ד') וכך ג"כ בכלה בפתח י"ל הפי' ג"כ עד"ז וכ"ה בזהר פ' אחרי (דע"ב)
ע"פ כי כלתו היא שציטא כו'.

that is, a term of consumption; and so too (in Isaiah 16:4). And likewise with kallah pointed with a patach, one may say that the meaning is also along these lines. And so it is in the Zohar, Parshas Acharei (folio 72), on the verse "for she is his daughter-in-law (kallaso)": "the consummation (shetzisa)...," etc.

The same sense of ending and consuming appears in Isaiah, and the Alter Rebbe suggests that kallah with a patach (the word for bride) can carry it too. The Zohar on the verse "for she is his daughter-in-law (kallaso)" reads the word as "consummation" or "completion" (shetzisa).

כי מלת כלה היא שם דבר המורה על הפעולה כמו רכה זכה דקה ונק' כלה ע"ש שמכלה כו'.

For the word kalah is a noun denoting the action, like rakah, zakah, dakah ["soft," "pure," "fine"], and she is called kallah because she consumes, etc.

Grammatically, kalah is a noun that names an action, like the words for "soft," "pure" and "fine." So the bride is named for what she does: she consumes, bringing everything to its end.

וכן איתא ברבות שנתכלו. והב' מלשון כלתה נפשי¹² כו' (תהלים פ"ד) והיינו תשוקת הנפש לידבק¹³
וליכלל באורו ית'

And so it is found in the Midrash Rabbah: "that they were consumed (nitkallu)." The second [meaning] is from the term "my soul yearns (kalsah)," etc. (Psalms 84), meaning the yearning of the soul to cleave to and be absorbed in His light, may He be blessed.

The Midrash also uses this root for being consumed. The second meaning is from "my soul yearns (kalsah)": the soul's longing to cleave to G-d and be absorbed in His light.

(וכמו דת"י שם תאיבת נפשי שהוא לשון תשוקה כמו ואל אישך תשוקתך¹⁴ ותרגומו תיאובתך) והענין דהנה בק"ש יש בי בחי' מס"נ.¹⁵

(As the Targum Yonasan renders there, "my soul longs [te'ivas]," which is a term of yearning, as in "and your desire (teshukasech) shall be to your husband," which the Targum renders "te'uvtich.") The explanation is this: in the reading of the Shema there are two levels of self-sacrifice (mesirus nefesh).

The Targum's rendering "my soul longs" confirms that kalsah means longing, the same word the Targum uses for Chavah's desire for her husband. The Alter Rebbe then turns to the Shema, where he finds two kinds of self-sacrifice (mesirus nefesh) that match the two meanings of kallah.

הא' למסור נפשו באחד.¹⁶ והבי ואהבת בכל נפשך¹⁷ אפי' נוטל את נפשך¹⁸ כו'. ולהבין ענינם וההפרש שביניהם.

The first is to give over one's soul at [the word] "One." The second is "You shall love... with all your soul," even if He takes your soul, etc. We need to understand what they are and the difference between them.

The first self-sacrifice is at the word "One" (Echad) of the Shema, where one resolves to give up one's life for G-d's unity. The second is in "You shall love G-d... with all your soul," which the Mishnah explains as loving Him even if He takes your life; the maamar will ask how these two differ.

ועוד צ"ל איך שייך ואהבת בכל לבבך. אחר בחי' מס"נ באחד שהרי באהבה כתיב ס"פ נצבים לאהבה כו' כי הוא חייך.¹⁹

We must further understand how "You shall love... with all your heart" is relevant after the level of self-sacrifice at "One." For of love it is written at the end of Parshas Nitzavim, "to love, etc., for He is your life."

A second question: love belongs to a living, feeling person, as the Torah says "to love... for He is your life." How can love come after a self-sacrifice that has already given up life itself?

אבל המס"נ הוא להשליך חיינו מנגד שהוא ביטול במציאות לאור א"ס ב"ה ממש (ועי' בפ' שמות בד"ה להבין מארז"ל ע"פ כי טובים דודיך²⁰ ובד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא).²¹

But self-sacrifice means casting away one's life, which is a nullification of one's very existence before the Infinite Light, blessed be He, itself. (See in Parshas Shemos, in the discourse beginning "To understand the saying of our Sages on 'For your love is better than wine,'" and in the discourse beginning "A person is obligated to become intoxicated on Purim.")

Self-sacrifice at "One" means setting one's life aside entirely, a nullification of one's very existence before G-d. The parenthesis refers the reader to two discourses in Torah Ohr that treat this theme.

וא"כ איך אחר מעלת ומדרגת הביטול דמס"נ באחד יהי שייך בחי' ואהבת יש מי שאוהב והענין כי

If so, how, after the virtue and level of the self-nullification of self-sacrifice at "One," can there be room for the level of "You shall love," where there is someone who loves? The explanation is that

The difficulty is stated sharply: after total self-nullification, how can there be "You shall love," which assumes someone who exists and loves? The answer now begins.

הנה הבחי' הא' למסור נפשו באחד הוא מחמת שמע ישראל²² כו' כי שמע מלשון הבנה²³ שהיא התבוננות בגדולת א"ס ב"ה איך שהוא אחד

the first level, to give over one's soul at "One," comes from "Hear, O Israel," etc. For "hear" (she-ma) denotes understanding, which is contemplation of the greatness of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He: how He is One

The self-sacrifice at "One" is the result of "Hear, O Israel": "hear" here means "understand," so it comes from contemplating G-d's greatness. The person reflects on how G-d is truly One.

כמו קודם שנברא העולם בלי שום שינוי כמ"ש אני הוי' לא שנית²⁴ כו' אתה הוא עד שלא נברא כו' אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים.²⁵

just as before the world was created, without any change whatsoever, as it is written, "I, Havayah, have not changed," etc.; "You were [the same] before [the world] was created," etc.; "I am the first and I am the last, and besides Me there is no Elokim."

G-d is One now exactly as He was before creation: creation made no change in Him. Three verses and a line from the prayers say this, ending with "besides Me there is no Elokim."

פיי אלקים המעלים ומסתיר כו' כי לפניו ית' אין שום העלם מעלים ומסתיר כלל כי כולא קמיה כלא חשיב²⁶ כו'.²⁷

Elokim means that which conceals and hides, etc. For before Him, may He be blessed, there is no concealment that conceals and hides at all, since all before Him is considered as nothing, etc.

Elokim is the Name of G-d associated with concealment, the power that hides G-d so a world can seem to exist. But from G-d's own perspective nothing hides Him at all, since everything before Him is as nothing.

SECTION 2 • ¶2-3

Two self-sacrifices, two unities

2 ואי לזאת ולא תחללו את שם קדשי²⁸ כו' שלא לעשות מקום חלל כו' להיות דבר נפרד ממנו ית' ה"ו וממילא בטלים כל התאוות והישות ולגרמיה כו'

Accordingly, “and you shall not profane (sechalelu) My holy Name,” etc.: not to make an empty space (makom chalal), etc., so that something would be separate from Him, may He be blessed, G-d forbid. And consequently all the desires, the sense of self and [living] for oneself, etc., are nullified.

The verse “you shall not profane (sechalelu) My holy Name” is read as “do not make a chalal, an empty space” where something could exist apart from G-d. Whoever truly grasps that G-d is One has no room left for his own desires, ego or living for himself.

וזהו לשון כליון שמכלה לגרמיה כו' שיתבטלו כל רצונותיו ולא ישאר שום רצון רק אליו י"ת

This is the term kilayon, “consumption”: consuming the self-for-oneself, etc., so that all his wishes are nullified and no will at all remains except toward Him, may He be blessed.

This is the first meaning of kallah, consumption: the self that lives for itself is used up. All personal wishes fall away, and only the will for G-d remains.

(וזהו ענין כלה שארי ולבבי²⁹ כמו שת"י אשתיצא גושמי וכמ"ש בזהר פ' אחרי הנ"ל שצייתא דעלמא היא כליון כל הרצונות.

(This is the meaning of “my flesh and my heart are consumed,” as Targum Yonasan renders, “my body is spent,” and as stated in the Zohar, Parshas Acharei, cited above, that “the consummation (shetzisa) of the world” is the consumption of all wishes.

The verse “my flesh and my heart are consumed” and the Zohar’s “consummation of the world” both describe this: the end of all one’s own wishes.

וע"ד שנת' במ"א ע"פ כי תצא להיות נקודת פנימי' הלב עולה ונכלל באור א"ס ב"ה ולא מהעוה"ז לבד כו' אלא אפי' מג"ע התחתון והעליון וכמ"ש מי לי בשמים³⁰ כו' כלה שארי כו')

It is along the lines of what is explained elsewhere on the verse “When you go out”: that the point of the heart’s inwardness rises and is absorbed in the Infinite Light, blessed be He, and not only from this world, etc., but even from the lower and the upper Gan Eden, as it is written, “Whom do I have in heaven,” etc.; “my flesh is consumed,” etc.)

Elsewhere the Alter Rebbe explains that the innermost point of the heart rises and is absorbed in G-d’s light. It then wants nothing, not this world and not even the lower or upper Gan Eden (the spiritual paradise), as King David said: “Whom do I have in heaven... my flesh is consumed.”

והבחי' הבי' היא מלשון כלתה נפשי שהוא לשון תשוקה ואהבה שהוא בחי' ביטול היש דהיינו שהוא יש ודבר (ולא כליון היש לגמרי כמו בבחי' הא') אלא שמבטל א"ע שרוצה ליכלל וליבטל כו'.

The second level is from the term “my soul yearns (kalsah),” which is a term of yearning and love. This is the level of the nullification of the self (bittul hayesh), meaning that he is an existing entity (and not a complete consumption of the self, as in the first level), but that he nullifies himself, wanting to be absorbed and nullified, etc.

The second meaning, yearning, is a different nullification: the person still exists as a self, but that self longs to be absorbed in G-d. Here the ego is not erased; it gives itself over.

ולכן מפסיקים בין ב' בחי' מס"נ הנ"ל בכשכמל"ו בחי' יחידות³¹ שמבחי' מלכותו נתהוו כל הנבראים מאין ליש לפי שאין מלך בלא עם^{32, 33} זהו מקור קיום וחיות כל הנבראים.^{34, 35}

Therefore we interrupt between the two levels of self-sacrifice mentioned above with “Blessed be the name of the glory of His kingdom forever and ever,” the level of the lower unity (yichuda tata'ah). For from the level of His Malchus (sovereignty) all created beings came into being from nothing to something, since there is no king without a people; this is the source of the existence and life-force of all created beings.

That is why the verse “Blessed be the name of the glory of His kingdom” is said between “Hear, O Israel” and “You shall love.” It represents the lower unity: G-d's kingship (Malchus) is what brings creatures into existence, since a king needs a people, and so it makes room for a self that can love.

3 וכתוב ומבלעדי אין אלקים³⁶ מבלעדי דוקא דהיינו חוץ ממנו ית' ח"ו. אבל הוי' בעצמו הוא אלקים אני הוי' אלקיכם אני בעצמי כו'

And it is written, “and besides Me there is no Elokim”: “besides Me” specifically, meaning outside of Him, may He be blessed, G-d forbid. But Havayah Himself is Elokim: “I am Havayah your Elokim”; I Myself, etc.,

“Besides Me there is no Elokim” means there is no concealing power outside of G-d. The concealment, Elokim, is itself Havayah: G-d Himself is the one who hides.

שמצמצם ומסתיר אור א"ס ב"ה הבלתי בע"ג להיות גילוי בחי' נבראים בבחי' יש וכהדין קמצא

who contracts and conceals the Infinite Light, blessed be He, which is without limit, so that there may be a revelation of the level of created beings as existing entities (yesh). And like the snail,

G-d Himself contracts and conceals His infinite light so that created beings can appear as existing things. The Midrash's image is a snail-like creature whose shell grows out of its own body.

דלבושי מיניי וביי³⁷ ומבחי זו של בשכמליו נמשך להיות ואהבת בבחי יש מי שאוהב³⁸ כו' משא"כ יחוי"ע הוא בחי ביטול ממש במס"נ.

whose garment is of itself and within itself. And from this level of “Blessed be the name of the glory of His kingdom forever and ever” comes about “You shall love” at the level of an existing self, someone who loves, etc.; whereas the higher unity (yichuda ila’ah) is the level of actual self-nullification in self-sacrifice.

Like that creature’s shell, the concealment is part of G-d Himself, not something apart. From this lower unity, “Blessed be the name,” comes the love of “You shall love,” in which a real self loves; the higher unity at “One” is total self-nullification.

(ובזה מתורץ איך שייך ואהבת אחר המס"נ באחד דהיינו ע"י שמפסיקים בבשכמליו ועמ"ש מענין זה בפ' וישב בד"ה בכ"ה בכסלו באופן אחר קצת.³⁹ והמ"י שעולה בקנה א').

(This resolves how “You shall love” is relevant after the self-sacrifice at “One”: namely, through our interrupting with “Blessed be the name of the glory of His kingdom forever and ever.” See what is written on this subject in Parshas Vayeishev, in the discourse beginning “On the twenty-fifth of Kislev,” in a somewhat different manner; and one who understands will understand that it all rises on one stalk.)

This answers the opening question: love can follow the self-sacrifice at “One” because “Blessed be the name” is said in between, re-establishing a self that can love. The Alter Rebbe notes that he explained this differently in a Chanukah discourse in Torah Ohr, and that the two explanations agree.

ובי בחי אלו נקרא בלשון הקבלה שכינתא עילאה ושכינתא תתאה^{40,41} כו'. והן הם בי בחי כלה שנאמרו בשיר השירים שכל שיר השירים מדבר על בי בחי כלה הנ"ל כידוע

These two levels are called, in the language of the Kabbalah, the Higher Shechinah (Shechinta Ila’ah) and the Lower Shechinah (Shechinta Tata’ah), etc. And they are the two levels of bride spoken of in the Song of Songs, for the whole Song of Songs speaks of the two levels of bride mentioned above, as is known,

In Kabbalah these two levels are called the Higher Shechinah and the Lower Shechinah. They are the two “brides” of the Song of Songs, which is entirely about these two levels.

כי בי פעמים נאמר ונשנה בשיר השירים החיבוב שבין חתן וכלה ורומז על בי בחי כלה הנ"ל

for twice the affection between groom and bride is said and repeated in the Song of Songs, and it alludes to the two levels of bride mentioned above.

The evidence: the love between groom and bride is described twice in the Song of Songs, alluding to the two kinds of bride.

(ועיין בפרדס ש"ח פ"ג מענין שכינתא עילאה ושכינתא תתאה⁴² ובוהר הרקיע ר"פ בראשית⁴³ גבי מש"ש בזהר מה שושנה כו' אוף כנ"י^{44, 45} כו')

(See Pardes, Gate 8, chapter 13, on the Higher Shechinah and the Lower Shechinah; and Zohar HaRakia at the beginning of Parshas Bereishis, on what is stated there in the Zohar: "As the rose..., etc., so too the Congregation of Israel..., etc."

The Alter Rebbe refers to Rabbi Moshe Cordovero's Pardes on the two Shechinahs, and to Zohar HaRakia, a commentary on the Zohar, on the Zohar's opening image: "as the rose among the thorns, so is the Congregation of Israel."

ועמ"ש בפ"י כנ"י לקמן בד"ה ששים המה מלכות⁴⁶ בשם המשנת חסידים ועמ"ש בפ' תצוה בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק⁴⁷ כו' וע' בסה"מ סי' קנ"ו⁴⁸ והמכוון הכל אחד

And see what is written on the meaning of the Congregation of Israel below, in the discourse beginning "There are sixty queens," in the name of Mishnas Chassidim; and see what is written in Parshas Tetzaveh, in the discourse beginning "Remember what Amalek did to you," etc.; and see Sefer H.M., section 156. The intent of all is one,

More references follow: a discourse later in this book on "There are sixty queens," citing Mishnas Chassidim; a Purim discourse on Amalek in Torah Ohr; and a work abbreviated Sefer H.M., which the Kehot note identifies as Hadrass Melech. All of them, he says, mean the same thing.

שהוא ענין שני המדרגות דיחוי"ע ויחוי"ת ועמ"ש עוד מענין ב' בחי' כלה בד"ה וארשתיך לי⁴⁹ בהפטרות דפ' במדבר ואפשר הוא ענין אחר קצת והיינו כמ"ש סד"ה כי אתה נרי⁵⁰ בענין דורות הראשונים ודורות האחרונים⁵¹:

namely the two levels of the higher unity and the lower unity. And see further what is written on the two levels of bride in the discourse beginning "And I will betroth you to Me," in the haftarah of Parshas Bamidbar; and perhaps it is a somewhat different matter, namely as written at the end of the discourse beginning "For You are my lamp," on the subject of the early generations and the later generations.)

That shared meaning is the higher and lower unity. He adds a discourse on "And I will betroth you to Me," which may treat a somewhat different pair, like the earlier and later generations discussed in the discourse on "For You are my lamp."

SECTION 3 • ¶4-5

His great Name and the song of the Torah

4 ב והנה מב' בחי' כלה הנ"ל נמשך להיות ב' בחי' חתנים בחי' חות דרגא^{52,53} וזהו קול מצהלות חתנים מחופתם⁵⁴ חתנים תרי משמע.⁵⁵ והענין יובן במאמר מלך משובח ומפואר⁵⁶ עדי עד שמו הגדול.

2. Now, from the two levels of bride mentioned above there come about two levels of grooms, [each] the level of “descending a level” (chas darga). This is [the meaning of] “the voice of the grooms’ jubilation from their wedding canopies”: “grooms” implies two. The matter will be understood through the phrase “King, praised and glorified forever is His great Name.”

Section 2 begins. Just as there are two kinds of bride, there are two kinds of groom, two ways G-d “descends a level” toward us; the wedding blessing’s plural “grooms” hints at this. To explain them, the Alter Rebbe turns to a phrase from the morning prayer Baruch She’amar: “King, praised and glorified forever is His great Name.”

5 ולכאורה אינו מובן מהו שם גדול וקטן וכן צריך להבין מה שארז"ל עד שלא⁵⁷ נברא העולם היה הוא ושמו בלבד⁵⁸ איך שייך בחי' שם עד שלא נברא העולם שעדיין לא הי' מי שיקראנו בשמו.

At first glance it is not understood what a great name and a small one are. Likewise we must understand the saying of our Sages, “Before the world was created there was He and His Name alone”: how can the level of a name apply before the world was created, when there was not yet anyone to call Him by His name?

The phrase “His great Name” raises two questions: what can a great or small name mean for G-d? And the Sages say that before creation “there was He and His Name alone”: but a name is how others call someone, and before creation there was no one to call Him.

ויוכן ע"פ מה שנודע שהשי"ת נקרא גמרא ובמדרשים בשם הקב"ה שבחרו בשם זה ולא בשמות וכינוים אחרים כמו רחום וחנון לפי שהוא מורה שהוא קדוש ומובדל כו'⁵⁹

It will be understood through what is known: that G-d, may He be blessed, is called in the Gemara and the Midrashim by the name “the Holy One, blessed be He.” They chose this name, and not other names and appellations such as “Compassionate and Gracious,” because it indicates that He is holy and set apart, etc.

The Sages usually call G-d “the Holy One, blessed be He” rather than names like “Compassionate” that describe His dealings with the world. “Holy” (kadosh) means set apart: the name itself says that G-d is beyond everything.

(ועמ"ש בפי מקץ בביאור ע"פ כי עמך מקור חיים⁶⁰ ולקמן בדרוש הראשון שע"פ צאינה וראינה)⁶¹ ואין ערוך המשכות והתלבשות אור א"ס בראשית ההשתלשלות אלא כטפה מים אוקיינוס.

(See what is written in Parshas Miketz, in the explanation of the verse "For with You is the source of life," and below, in the first discourse on "Go forth and see.") And the drawings-forth and enclothings of the Infinite Light (Or Ein Sof) at the beginning of the chain of descending worlds (hishtalshelus) bear no comparison [to Him], except as a drop to the ocean.

Even the first light G-d draws down at the very top of the chain of worlds is like a drop compared to the ocean when measured against Him. The parenthesis points to other discourses on the same theme.

וזהו מארז"ל הקב"ה יושב ועוסק בתורה^{62,63} כו" פ"י עצמותו ית' קדוש ומוכדל אלא שיושב ומשפיל א"ע להיות מתלבש בתורה כאדם היושב שמשפיל קומתו והארה זו⁶⁴ נקרא בחי" שם שאינו

This is the saying of our Sages, "The Holy One, blessed be He, sits and occupies Himself with the Torah," etc. That is: His essence, may He be blessed, is holy and set apart, but He "sits" and lowers Himself to be clothed in the Torah, like a person who sits and lowers his stature. And this illumination is called the level of "name," which is only

The Sages' image of G-d "sitting" and studying Torah means that He lowers Himself, as a person who sits makes himself shorter, to clothe Himself in the Torah. What comes down in this way is only an illumination, and it is called His "name."

אלא זיו והארה (וענין קודם שנברא העולם היה הוא ושמו בלבד. היינו המקור והשרש והיכולת⁶⁵ שיש בא"ס ב"ה שיוכל להיות גילוי בחי" זיו והארה שיהיה ממנה התהוות עולמות שיעלה בחפצו ורצונו.

a radiance and an illumination. (And the meaning of "Before the world was created there was He and His Name alone" is the source, the root and the capacity that exists in the Infinite One, blessed be He, for there to be a revelation of radiance and illumination, from which worlds would come into being when it would arise in His desire and will.

A name, like a ray of light, is not the essence but a radiance from it. "He and His Name" before creation means the capacity within G-d to radiate such light, from which worlds would come into being once He willed it.

וכמו זיו השמש הכלול במאור שהוא השמש עצמה. אלא שבנמשל הוא באופן נעלה יותר אין קץ שהרי השמש מאירה הזיו שלא בטובתה משא"כ למעלה מהמשכת וגילוי הזיו עד"מ היינו כשעלה ברצונו כו' א"כ הזיו הכלול בו

It is like the radiance of the sun contained within the luminary, which is the sun itself. But in the thing compared it is in an infinitely higher manner: for the sun gives off its radiance without choosing to, whereas above, the drawing forth and revelation of the radiance, by way of analogy, is when it arises in His will, etc. If so, the radiance contained in Him

The analogy is sunlight still contained within the sun. But the sun shines automatically, while G-d's radiance comes forth only when He wills it; so the radiance "contained in Him" is a potential, not an automatic outflow.

היינו מה שיש ביכולת בו ית' להאיר בחי' זיו והארה כו' אשר יכולת וכח זה נקרא שמו וזהו מ"ש כח אדנ בכחך הגדול⁶⁶ והיינו לפי כי מהותו ועצמותו אינו בגדר השפעה והמשכה כלל עמ"ש בד"ה אתם נצבים.⁶⁷

is what lies within His capacity, may He be blessed, to shine forth radiance and illumination, etc. And this capacity and power is called His Name. This is what is written, "the power of Ado-nai... with Your great power." This is because His being and essence is not within the category of bestowal and drawing forth at all; see what is written in the discourse beginning "You are standing."

This capacity to shine is what is called His Name, the "power" of which Moshe speaks in "Let the power of Ado-nai be great." A name is needed because G-d's essence itself is not defined by giving or radiating at all.

ולכן כח ומקור ההמשכה נקרא שמו וכמ"ש במ"א בפ"י כי עמך מקור חיים⁶⁸ שגם בחי' מקור חיים הוא נקרא עמך שהוא בחי' הטפל וכלא חשיב כו').

Therefore the power and source of the drawing forth is called His Name, as explained elsewhere on "For with You is the source of life": that even the level of "the source of life" is called "with You," meaning something secondary and considered as nothing, etc.)

So the power and source of all that flows out of G-d is only His "Name." Even "the source of life" is called "with You": something secondary to G-d, which counts as nothing before Him.

וזהו ענין שמו הגדול שלמעלה מן ההשתלשלות ושמו הגדול הזה הוא משובח ומפואר עדי עד בבחי' א"ס

This is the meaning of His great Name, which is above the chain of descending worlds; and this great Name of His is "praised and glorified forever," at the level of the Infinite.

His "great Name" is this capacity, which stands above the whole chain of worlds. Because it is still within the Infinite, it is "praised and glorified forever" in an infinite way.

וזהו כי הוא לבדו ית' יחיד ומיוחד ועיקר חי העולמים הוא רק בחינת מלך כו'

This is [so] because He alone, may He be blessed, is unique and one, and the essence of “the Life of the worlds” is only the level of King, etc.

The same prayer calls G-d “unique, the Life of the worlds, King.” The Alter Rebbe reads this as saying that what gives life to the worlds is only His aspect of King, not His essence.

כי השתלשלות העולמות אינו דרך עילה ועלול כמ"ש בספרים שא"כ היה בחי' שינוי כביכול כי בעילה ועלול יש שינוי בהעילה ⁶⁹ ע"י ההשפעה

For the descent of the worlds is not by way of cause and effect, as written in the books; for if so there would be, as it were, a change, since in cause and effect there is a change in the cause through its bestowal.

The worlds do not flow from G-d the way an effect flows from its cause. In a true cause-and-effect relation the cause itself is changed by what it produces, and G-d does not change.

כמו עד"מ בשעה שהרב משפיע לתלמידו בהכרח משים עיונו בההשפעה ואין שכלו פנוי לעיין בענינים ושכליים כמו שהי' פנוי קודם ההשפעה

As, by way of analogy, when a teacher imparts to his student, he necessarily puts his attention into what he imparts, and his mind is not free to study matters and ideas as it was free before the imparting.

A teacher is the example: while teaching, his mind is occupied with his student's level and is no longer free for his own thinking. The act of giving changes the giver.

אבל בו יתברך הרי אתה הוא קודם שנברא העולם ומשנברא העולם בלי שום שינוי ח"ו.

But with Him, may He be blessed: “You are the same before the world was created and since the world was created,” without any change, G-d forbid.

G-d, by contrast, is exactly the same before and after creation, as the prayer “You were the same” declares. So creation cannot be a direct outflow from His essence.

והיינו לפי שמקור חיות העולמות הוא רק מבחי' שמו לבד בחי' מלכות (ועיין עוד מענין שמו הגדול ⁷⁰ בפי' שלח ע"פ אני ⁷¹ כו' אשר הוצאתיך מא"צ).

This is because the source of the life-force of the worlds is only from the level of His Name alone, the level of Malchus (sovereignty). (See further on the subject of His great Name in Parshas Shelach, on the verse “I [am Havayah your G-d] who brought you out of the land of Egypt.”

The worlds draw their life only from His Name, His Malchus (kingship), not from His essence, and so He is unchanged. The parenthesis sends the reader to another discourse on “His great Name.”

ובפי' פינחס בד"ה צו את בניי^{72,73} כו' מענין שמו גימ' רצון.⁷⁴ ועי"פ ואלה שמות^{75,76} כו').

And in Parshas Pinchas, in the discourse beginning “Command the children of Israel,” etc., on how shemo, “His Name,” has the numerical value of ratzon, “will.” And on “These are the names,” etc.)

More references: a discourse noting that shemo, “His Name,” and ratzon, “will,” have the same numerical value, which suggests that His Name is His will to create. Another discourse is on “These are the names.”

ובאמת כי נשגב שמו לבדו⁷⁷. ואין ההמשכה מבחי' שמו עי" עילה ועלול שא"כ היה הכל בחי' א"ס.

And in truth, “His Name alone is exalted.” And the drawing forth from the level of His Name is not by way of cause and effect, for if so everything would be the level of the Infinite.

The verse “His Name alone is exalted” says even the Name is beyond the worlds. If the worlds flowed from it as effect from cause, they would themselves be infinite.

אלא שההמשכה עי" צמצום ודילוג עד שנמשך רק בחינת קו וחוט ממלכות דא"ס ועוד כמה צמצומים והעלמות אין מספר⁷⁸

Rather, the drawing forth is by way of tzimtzum (contraction) and a leap, until only the level of a line and a thread (kav) is drawn from the Malchus of the Infinite, and [after it] further contractions and concealments without number

Instead, light reaches the worlds through tzimtzum, a contraction, and a “leap” across a gap: only a thin line (the kav) is drawn from the Malchus of the Infinite. Countless further contractions and concealments follow.

(ע' בספר של בינונים ח"ב פ"ט בהג"ה) עד שיוכל להיות בחי' השלת לשלות עילה ועלול וכידוע ענין סוכ"ע וממכ"ע כו'.

(see the Book of Beinonim, Part II, chapter 9, in the gloss), until there can be the level of a chain of descent by cause and effect; and as is known concerning the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) and the light that fills all worlds (memalei kol almin), etc.

Only after those contractions can there be an orderly chain of cause and effect among the worlds. This matches the known distinction between light that encompasses all worlds (sovev) and light that fills them (memalei); the Tanya gloss treats the same point.

והנה התלבשות והמשכה זו משמו הגדול⁷⁹ להתלבש בתורה⁸⁰ יושב ועוסק בתורה היא בחי' רננה דאורייתא כי אורייתא מחכמה נפקת.

Now, this enclothing and drawing forth from His great Name, to be clothed in the Torah, "sitting and occupying Himself with the Torah," is the level of the song of the Torah (rinah de'oraysa). For "the Torah comes forth from Chochmah (wisdom)."

The first groom is His great Name coming down to clothe itself in the Torah, "sitting and studying." This is called "the song of the Torah," and it goes beyond the Zohar's statement that the Torah comes from Chochmah (wisdom).

נפקת דייקא היינו בחי' גילוי של התורה היא מחכמה אבל הארה העליונה להיות התלבשות אור א"ס ב"ה בחכמה עילאה חכים

"Comes forth," precisely: that is, the revealed aspect of the Torah is from Chochmah. But the supernal illumination by which the Infinite Light, blessed be He, is clothed in supernal Chochmah, "wise,

The Zohar says the Torah "comes forth" from Chochmah, which refers only to the revealed Torah. The higher light, by which the Infinite clothes itself within Chochmah, belongs to G-d who is "wise, but not with a knowable wisdom."

ולא בחכמה ידיעא^{81,82} היא בחי' טעמי התורה ורננה דאורייתא זרקא מקף שופר כו' (כי הנה הטעמים⁸³ הם ג"כ כמו בחי' אותיות שהיא ענין המשכוי וכנודע מענין טנת"א.

but not with a knowable wisdom," is the level of the cantillation notes (ta'amim) of the Torah and the song of the Torah: zarka, makaf, shofar, etc. (For the notes, too, are like letters, which are a drawing forth, as is known concerning notes, vowel points, crowns and letters.

That higher light is the cantillation notes (ta'amim) of the Torah, its "song," with names like zarka and shofar. The notes, too, are a kind of letters: Kabbalah counts four layers of the Torah's text, the notes, vowels, crowns and letters.

אך כי הם אותיות והמשכות מבחי' תענוג עליון בחי' כי עמך מקור חיים⁸⁴ מה שלמעלה אפי' מבחי' ח"ע ואצ"ל שהם למעלה מבחי' אותיות הדבור שהם נמשכים מן החכמה. והענין דכמו שיש אותיות הדבור ויש אותיות המחשבה.

But they are letters and drawings-forth from the level of supernal delight, the level of "For with You is the source of life," which is above even the level of supernal Chochmah, and needless to say above the letters of speech, which are drawn from Chochmah. The explanation: just as there are letters of speech and letters of thought,

The notes are "letters" from G-d's supernal delight, higher than Chochmah and certainly higher than the letters of speech. Just as a person has letters of speech and letters of thought, there are subtler "letters" still.

כך יש אותיות הכלולים בשכל וגם בלמעלה מהשכל. וזהו ענין הטעמים וטעם ג"כ לשון טוב טעם ומתיקות והיינו שהם אותיות והמשכות תענוג עליון מבחי' שעשוע המלך בעצמותו וכדכתיב ואהיה אצלו שעשועים.⁸⁵

so there are letters contained within intellect, and also in what is above intellect. This is the meaning of the ta'amim; ta'am also means "good taste" and sweetness. That is, they are letters and drawings-forth of supernal delight, from the level of the King's delight in His own essence, as it is written, "And I was beside Him... a delight."

There are "letters" even within intellect and above it; these are the ta'amim, a word that also means "taste." They express G-d's delight in Himself, as Wisdom says in Proverbs, "I was beside Him... a delight."

ומשם נמשך להתלבש בחכמה עילאה וזהו אני תורתך שעשעתי⁸⁶ וכמ"ש במ"א ע"פ ואהיה אצלו אמוץ כו' ועיין עוד מענין רננא וטעמים שבתורה ע"פ ויהי מקץ שנתים ימים.⁸⁷

From there it is drawn to be clothed in supernal Chochmah. This is "I delight in Your Torah," as explained elsewhere on "And I was beside Him as a nursling," etc. And see further on the song and the notes of the Torah on "And it came to pass at the end of two years."

This delight then clothes itself in supernal Chochmah, which is why the Torah is called G-d's delight: "I delight in Your Torah." The references point to other discourses on the song and notes of the Torah.

ובפי' אמור ע"פ והניף הכהן אותם.⁸⁸ ובפרשה וזאת הברכה על פסוק תורה צוה כו' ובמקום אחר נתבאר שזהו מ"ש ויהי בישורון מלך⁸⁹ כי ישורון יש לומר ג"כ לשון שיר.

And in Parshas Emor, on "And the kohen shall wave them"; and in Parshas Vezos HaBerachah, on the verse "Moshe commanded us the Torah," etc. And elsewhere it is explained that this is what is written, "And He was King in Yeshurun," for Yeshurun may also be said to denote shir, "song."

Further references, and a new point: "He was King in Yeshurun" can be read with Yeshurun as related to shir, "song." So the song of the Torah is bound up with G-d as King.

וגם כמו שהשיר הוא עגול כך בהניגון נעוץ סופו בתחלתו שכשמסיים הניגון יומשך התחלה שלו כו'. וכך למעלה הנגינות וטעמים הם המשכת בחינת סוכ"ע ממש והמשכה זו היא בבחי' מלך כמאמר ברוך אתה הוי' אלקינו מלך העולם אקב"ו):^{90, 91, 92}

Also, just as a song is circular, so in a melody its end is embedded in its beginning, for when one finishes the melody, its beginning is drawn out again, etc. So too above: the melodies and notes are the drawing forth of the actual light that encompasses all worlds (sovev kol almin), and this drawing forth is at the level of King, as the blessing says, "Blessed are You, Havayah our G-d, King of the world, who has sanctified us with His commandments and commanded us."

A melody is circular: its end leads back to its beginning. So the Torah's song draws down the light that encompasses all worlds (sovev), and this comes through His kingship, as every blessing over a mitzvah says, "King of the world, who has sanctified us with His commandments."

SECTION 4 • ¶6-8

Song of Songs, which is Solomon's

6 ג וזהו שיר השירים אשר לשלמה⁹³. כי שיר הוא ענין ההתכללות ברצוא ושוב⁹⁴ ולמעלה הוא בחינת מטי ולא מטי כו'⁹⁵

3. This is [the meaning of] "The Song of Songs, which is Solomon's." For song (shir) is a matter of being absorbed through "running and returning" (ratzo vashov); and above, it is the level of "reaching and not reaching," etc.

Section 3 returns to the opening verse, word by word. Song is described as "running and returning" (ratzo vashov), the soul's surge upward and its return; above, its counterpart is "reaching and not reaching," a light that touches its recipient without being contained by it.

(ועיין בעץ חיים⁹⁶ דבחינת מטי ולא מטי נמשך מפה דא"ק שהוא בחינת אורות הטעמים דא"ק כו' וזהו שיר כו' מנשיקות פיהו ועמ"ש עוד מענין המשכה שבבחינת מטי ולא מטי בביאור ענין מוצאיהם למסעיהם^{97,98} כו' ע"ש)

(See in Etz Chaim that the level of “reaching and not reaching” is drawn from the mouth of Adam Kadmon, which is the level of the lights of the ta’amim of Adam Kadmon, etc.; and this is “song...,” etc., “with the kisses of his mouth.” And see what is written further on the drawing forth that is at the level of “reaching and not reaching” in the explanation of “their goings out by their journeys,” etc.; see there.)

Etz Chaim, the Arizal’s main work, traces “reaching and not reaching” to the “mouth” of Adam Kadmon, the primordial level above the worlds, and to its lights called ta’amim, the same word as the Torah’s notes. This connects “song” to “the kisses of his mouth” in our verse.

וזהו שיר השירים פי' שיר שממנו מקבלים השירים שלמטה שיש כמה בחינת שיר ממטה למעלה

This is “Song of Songs”: that is, the song from which the songs below receive; for there are several levels of song [rising] from below to above.

“Song of Songs” means the one song from which all the lower songs receive. There are many songs rising from below to above, and they all draw from it.

כי מקור הנבראים המחיה ומהווה מאין ליש (שהיא בחינת מלי' דאצילות) היא העולה ומתכללת בבחינת ביטול במאצילה כ"ה בבחינת שיר ברצוא ושוב וגם אחרי התלבשות בבי"ע

For the source of the created beings, which gives them life and brings them into being from nothing to something (this is the level of Malchus of Atzilus), rises and is absorbed in self-nullification (bittul) in its Emanator, blessed be He, at the level of song, in “running and returning.” And even after [its] enclothing in [the worlds of] Beriah, Yetzirah and Asiyah,

The first rising song is that of Malchus of Atzilus, the source that brings creatures into being, as it rises and dissolves in its Emanator. The same pattern of rising and returning continues even after it enters the lower worlds of Beriah, Yetzirah and Asiyah.

הנה עליות העולמות שעולים ומתכללים כו' נקרא בחינת שיר כמו הנגון בנגן המנגן שיש בו קולות עולים ויורדים במעלות ומורדות ויש כמה מיני עליות עד אין קץ ושיעור והכל בבחינת שיר

the ascents of the worlds, which rise and are absorbed, etc., are called the level of song, like the melody of a musician as he plays, which has notes rising and falling, in ascents and descents; and there are many kinds of ascents without end or measure, and all are at the level of song.

Every ascent of the worlds is a “song,” like a melody whose notes rise and fall. There are countless such ascents, all of them songs.

וזהו כל בעלי השיר יוצאים בשיר⁹⁹ ונמשכים בשיר כו' (ועיין מ"ש ע"פ מזמור שיר הנוכת הבית^{100, 101} וע"פ ושם אחיו יובל)^{102, 103}

This is [the saying], "All that have song go out with song and are drawn with song," etc. (See what is written on "A psalm, a song of the dedication of the House," and on "And his brother's name was Yuval.")

The Mishnah's "all that have song go out with song" (said of animals and their harnesses on Shabbos) is read as: all beings go forth and are drawn along by song. Two other discourses on songs are cited.

והנה כל השירים הללו שממטה למעלה נקרא שירה בה' לשון נקבה כמ"ש השירה הזאת¹⁰⁴ בחינת כלה ומבחינת כלה נמשך בחינת שמחת חתן מהעלם לגילוי משמח חתן עם הכלה

Now, all these songs from below to above are called shirah, with a heh, in the feminine form, as it is written, "this song (hashirah hazos)": the level of bride. And from the level of bride there is drawn the level of the groom's joy, from concealment to revelation: "who gladdens the groom with the bride."

The songs that rise from below are called shirah, the feminine form, as in "this song" at the Sea: they are the bride. The bride's song brings the groom's joy out from hiding into revelation, as the wedding blessing says, "who gladdens the groom with the bride."

פירוש על ידי הכלה שע"י בחינת השירה בה' בחינת כלה נמשך שיר העליון בחינת דכר (ועיין בזהר פרשת וילך דף רפ"ד ע"ב ורפ"ה ע"א)

That is, through the bride: through the level of shirah with a heh, the level of bride, the supernal song (shir) is drawn, the masculine level. (See the Zohar, Parshas Vayeilech, folio 284b and 285a.)

Through the bride's song (shirah, feminine) the higher song (shir, masculine) comes down. The Zohar in Vayeilech is cited for this distinction.

הוא המשכת אור א"ס הסוכ"ע מבחינת שמו הגדול טעמי התורה ורננה דאורייתא בחינת ענג העליון להתלבש בתורה

This is the drawing forth of the Infinite Light that encompasses all worlds (sovev kol almin) from the level of His great Name: the notes of the Torah and the song of the Torah, the level of supernal delight, to be clothed in the Torah.

The higher, masculine song is the light that encompasses all worlds, drawn from His great Name. It is the "song" and notes of the Torah, G-d's delight, clothing itself in the Torah: the first groom of section 2.

(ועיין מענין ¹⁰⁵ שיר השירים ברבות ¹⁰⁶ סוף פסוק שיר השירים זח"ב מ"ה ב' קל"ב א' קמ"ג א"ב קמ"ד א"ב קמ"ה ב' ח"ג ע"ד ב' רפ"ד ב')

(See on the subject of the Song of Songs in the Midrash Rabbah, at the end [of the comment] on the verse "The Song of Songs"; Zohar II, 48b, 132a, 143a-b, 144a-b, 145b; Zohar III, 74b, 284b.)

References to the Midrash and to many places in the Zohar that discuss the Song of Songs.

(ואפ"ל פ"י שמע ישראל שיר ¹⁰⁷ אל ¹⁰⁸ כי בנשמות ישראל יש מבחינת שיר ומבחינת השירים עיין לקמן בכיזור ע"פ צאינה וראינה ובזח"א ויחי) (דרמ"ה) ועמ"ל מענין ישורון ¹⁰⁹ ומ"ש ב' בלק ע"פ ולא ראה עמל בישראל ¹¹⁰ כו': ^{111, 112}

(One may perhaps explain [the word] Yisrael in "Hear, O Israel" as shir El, "song of G-d," for in the souls of Israel there is [something] of the level of song and of the level of songs; see below, in the explanation of "Go forth and see," and in Zohar I, Vayechi (folio 245).) And see what is written above on the subject of Yeshurun, and what is written in Parshas Balak on "He has not seen iniquity in Israel," etc.

The Alter Rebbe suggests that Yisrael can be read as shir El, "song of G-d," since Jewish souls contain both the higher song and the lower songs. The Tikkunei Zohar makes the same reading, and further discourses are cited.

7 אשר לשלמה ¹¹³ כענין עושה שלום במרומיו ¹¹⁴ מיכאל שר של מים ¹¹⁵ וגבריאל שר של אש ב' הפכים כו'

"Which is Solomon's" (asher liShlomo): as in "He makes peace in His heights": Michael, the prince of water, and Gavriel, the prince of fire, two opposites, etc.

"Which is Solomon's" (liShlomo) is read as "of peace" (shalom). The Midrash says G-d "makes peace in His heights" between Michael, the angel of water, and Gavriel, the angel of fire, two opposites.

כך להיות התחברות והתכללות שני הפכים ממטה למעלה ומלמעלה למטה כי הוא יתברך קדוש ומובדל ואין ערוך כו' וכטפה מים אוקינוס כו'.

So too there is to be a joining and mutual absorption of two opposites, from below to above and from above to below. For He, may He be blessed, is holy and set apart, and there is no comparison, etc., [but only] as a drop to the ocean, etc.

In the same way, the Song brings together two opposites: the worlds rising from below and G-d's light descending from above. They are opposites because G-d is utterly beyond the worlds, which are like a drop compared to the ocean.

8 והעולמות הם בחינת יש ונפרד וכדי להיות התלבשות אור א"ס בטפה זו שאין ערוך ממש וכו'¹¹⁶
מוכרח להיות המשכת עונג עליון¹¹⁷ שיתענג בהמשכת הטפה כו'

And the worlds are at the level of separate existence (yesh). For the Infinite Light to be clothed in this drop, which bears no comparison at all, etc., there must necessarily be a drawing forth of supernal delight, that He take delight in drawing forth the drop, etc.

The worlds feel themselves separate from G-d, and to Him they are like a drop beside the ocean. For G-d's infinite light to enter something so small, He must take delight in doing so.

ועונג זה הוא ענין השיר שמזה נעשה השלום התקשרות המשפיע במקבל כו' ויהיה אשר לשלמה

This delight is the matter of song, from which comes about peace (shalom), the bonding of the giver with the receiver, etc. And so there will be "which is Solomon's (liShlomo)."

That delight is the "song," and it produces "peace," the bond between the giver above and the receiver below. This is "which is Solomon's (liShlomo)": of peace.

כי בתיבת לשלמה נכלל בחינת דכר ונוק' גם יחד^{118, 119} כי שלמה בחול"ם מלך שהשלום שלו^{120, 121, 122}
הוא המשכת טפת דכר.

For in the word liShlomo the masculine and the feminine are included together: Shlomo with a cholam [signifies] "the King to whom peace belongs," which is the drawing down of the masculine drop.

The name Shlomo holds both masculine and feminine. Read with its vowel, it hints at "the King to whom peace belongs" (as the Talmud reads the name in the Song of Songs); that is the masculine drop, the flow from above.

וגם שלמה בהי¹²³ מורה על לשון נקבה היא בחינת ההעלאה שמלמטה למעלה שבהתחברות שניהם
נעשה יחוד עליון ונמשך שיר להשירים ועיין מענין שלמה בהרמ"ז (דקע"ו ע"ב)

And Shlomo [ending] with a heh also indicates the feminine form: the level of the ascent from below to above. Through the joining of the two, a supernal union is made and song is drawn to the songs. See on the subject of Shlomo in the Ramaz (folio 176b).

Spelled with a final heh, the feminine ending, Shlomo also hints at the ascent from below. Together they form a union above, by which song is drawn down to the songs; the Ramaz, a Kabbalist, is cited on this.

והגורם כל זה הוא מה שכתוב ישקני מנשיקות פיהו¹²⁴ כי המשכת בחינת שמו הגדול בבחינת שיר וטעמים נקרא בחינת נשיקין גילוי אהבה פנימית כאהבת האב

What causes all this is what is written, “Let him kiss me with the kisses of his mouth.” For the drawing forth of His great Name at the level of song and notes is called the level of kisses: the revelation of inner love, like the love of a father

What brings this about is “Let him kiss me with the kisses of his mouth.” G-d’s great Name coming down as song is called a kiss: the revelation of inner love, like a father’s love for his only child.

לבנו יחידו שמרוב האהבה הגדולה אשר תוכו רצוף אהבה כאש בוערה אינה יכולה לצאת מכאן אל הפועל בגילוי כ”א בבחינת צמצום גדול שמתצמצמת בהבל הפה ורוח פיו

for his only son. From the great abundance of the love, whose inside is inlaid with love like a burning fire, it cannot pass from potential to actual in revelation except by way of a great contraction, contracting itself into the breath of the mouth and the spirit of his mouth.

Such love is so intense, like a burning fire, that it cannot come out openly except in a great contraction: into the breath of a kiss. It is too great for any fuller expression.

ואף שזהו מעשה גשמיות אעפ”כ כזה דוקא מתגלה פנימית האהבה מה שאינה מתלבשת בשום כלי אחר לא באותיות הדבור כו’ (ועיין מ”ש מזה בד”ה מי יתנך¹²⁵ כאח לי כו’ אשקך¹²⁶ כו’)

And although this is a physical act, nevertheless precisely in this the inwardness of the love is revealed, which does not clothe itself in any other vessel, not [even] in the letters of speech, etc. (See what is written on this in the discourse beginning “If only you were as a brother to me... I would kiss you,” etc.)

A kiss is a physical act, yet it reveals the innermost love precisely because that love does not fit into any other vessel, not even words. Another discourse, on “I would kiss you,” treats this.

כך התשוקה הזאת והעונג עליון הזה להיות התגלות והתלבשות אור אין סוף בבחינת הטפה וההשפעה שבתורה היא בבחינת דילוג וקפיצה שלא בבחינת ההשתלשלות

So [too] this yearning and this supernal delight, that there be a revelation and enclothing of the Infinite Light in the level of the drop, and the bestowal in the Torah, is by way of a skip and a leap, not by way of the chain of descending worlds (hishtalshelus),

In the same way, G-d’s longing and delight to reveal His infinite light in the tiny “drop” of the worlds, and through the Torah, does not come step by step. It comes by a “leap” that skips the gradual chain of worlds.

כי אם בבחינת צמצום גדול יושב ועוסק בתורה כו' משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול.

but by way of a great contraction: "sitting and occupying Himself with the Torah," etc.: "praised and glorified forever is His great Name."

It comes through a great contraction, G-d "sitting" and occupying Himself with the Torah. This is "praised and glorified forever is His great Name."

וזהו יומם יצוה¹²⁷ ה' חסדו ובלילה שירה עמי. שיומם ע"י ישראל העוסקים בתורה ממשיך חסד עליון
בכל יום בחינת השפעה מלמעלה למטה וכמארו"ל פרק לפני אידיהן (ד"ג ע"ב)

This is [the meaning of] "By day G-d commands His kindness, and at night His song is with me."
"By day": through Israel who occupy themselves with the Torah, supernal kindness is drawn down every day, the level of bestowal from above to below; as our Sages said in the chapter Lifnei Eideihen (folio 3b):

The verse "By day G-d commands His kindness, and at night His song is with me" describes the two directions. By day, through the Jewish people's Torah study, G-d's kindness flows down; the Talmud describes G-d's day.

שלש שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה שניות יושב ודן¹²⁸ שלישית יושב וזן וכו' שהוא ענין
התלבשות¹²⁹ אור א"ס בהשפעה

"The first three hours the Holy One, blessed be He, sits and occupies Himself with the Torah; the second, He sits and judges; the third, He sits and sustains," etc.; this is the enclothing of the Infinite Light in bestowal.

The Talmud divides G-d's day into three: Torah study, judgment, and sustaining the world. Each is the Infinite Light clothed in some kind of giving.

(פ"י יושב ועוסק בתורה היינו המשכת מוחין חב"ד ובשניות יושב ודן היינו בחינת חג"ת ובשלש שעות
שלישית יושב וזן היינו בחינת נה"י כנודע שנצח והוד נקרא לחמו בלחמי.¹³⁰ ועיין בזהר פ' פנחס)

(That is: "sits and occupies Himself with the Torah" is the drawing down of the intellect (mochin), Chochmah, Binah and Daas; "in the second He sits and judges" is the level of Chesed, Gevurah and Tiferes; and "in the third three hours He sits and sustains" is the level of Netzach, Hod and Yesod, as is known that Netzach and Hod are called "[Come,] eat of My bread." And see the Zohar, Parshas Pinchas

The three periods match the three triads of Sefiros: Torah study is the intellect (Chochmah, Binah, Daas); judging is the emotions (Chesed, Gevurah, Tiferes); sustaining is Netzach, Hod and Yesod. Netzach and Hod are called "bread," as in "eat of My bread."

(דרי"ז ב') בענין ולחם לבב אנוש יסעד¹³¹ ההוא לחם דאזילו שחקים כו' שהם נוי"ה ועמ"ש באגה"ק בד"ה

(folio 217b), on “and bread that sustains the heart of man”: “that bread that the heavens (shechakim) grind,” etc., which are Netzach and Hod. And see what is written in Iggeres HaKodesh, in the discourse beginning

The Zohar calls the heavenly “millstones” (shechakim) that grind this bread Netzach and Hod. A letter in Tanya’s Iggeres HaKodesh is also cited.

להבין משל ומליצה¹³² אבל כלילה שירה עמי הוא שיר המלאכים¹³³ ממטה למעלה שהוא אחר המשכות ישראל ביום יומם יצוה ה' חסדו כו'

“To understand the parable and the metaphor.”) But “at night His song is with me” is the song of the angels from below to above, which comes after Israel’s drawing-down by day: “By day G-d commands His kindness,” etc.

“At night His song is with me” is the song of the angels, rising from below to above. It comes after, and because of, what Israel drew down by day.

ושירה כתיב שירו קרי הוא ענין יחוד זו"נ כנ"ל ולכן כתיב פיהו ולא פיו בתוספת ה' בחינת דבר ונוקבא:

And shirah is written, [while] shiro is read: this is the union of Z'eir Anpin and Nukva, as above. Therefore pihu, “his mouth,” is written, and not piv, with an added heh: the level of masculine and feminine.

The verse’s written text has shirah (feminine) while it is read shiro (masculine), hinting at the union of Z'eir Anpin and Nukva, masculine and feminine. Likewise “his mouth” in our verse is spelled pihu, with an extra heh, hinting at both.

SECTION 5 • 19-11

The second groom: Torah and mitzvos below

9 ד והנה כל זה הוא בחינת חתן האי' חות דרגא המשכת אור א"ס להתלבש בתורה חכמה עילאה חכים ולא בחכמה ידיעא וכו'.

4. Now, all this is the level of the first groom, “descending a level”: the drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof) to be clothed in the Torah, supernal Chochmah, “wise, but not with a knowable wisdom,” etc.

Section 4 names what has been described so far as the first groom: G-d’s infinite light coming down into the Torah as it exists in supernal Chochmah. This Chochmah is still G-d’s own, “wise, but not with a knowable wisdom.”

ובחינת חתן הב' הוא כשכבר נמשך ונתלבש אור א"ס ב"ה בתורה שיהא נמשך גם למטה בבי"ע ויקם עדות ביעקב^{134, 135} ותורה שם בישראל

And the level of the second groom is when the Infinite Light, blessed be He, having already been drawn down and clothed in the Torah, is drawn down also below, into [the worlds of] Beriah, Yetzirah and Asiyah: “He established a testimony in Yaakov and set a Torah in Israel”

The second groom is a further descent: the light already in the Torah continues down into the lower worlds of Beriah, Yetzirah and Asiyah. The verse “He set a Torah in Israel” describes the Torah placed below, among the people.

(וע' בלק"ת בתהלים סי' ע"ח על פסוק זה) להיות גילוי אור א"ס למטה כמו למעלה ויהא נמשך גם למטה עונג העליון בתורה ומצות דבי"ע.

(and see Likkutei Torah on Psalms, section 78, on this verse), so that there be a revelation of the Infinite Light below as above, and the supernal delight be drawn down also below, into the Torah and mitzvos of Beriah, Yetzirah and Asiyah.

The goal is that G-d's light be revealed below just as above. His delight then dwells even in the Torah and mitzvos as they are practiced in the lower worlds.

וזהו שארז"ל אלפים שנה קודם שנברא העולם קדמה התורה¹³⁶ פי' אלפים היינו אאלפך חכמה¹³⁷ אאלפך בינה שמתחלה המשכה ראשונה תורה היא משמו הגדול בחכמה ובינה

This is what our Sages said: “The Torah preceded the creation of the world by two thousand years.” That is, “two thousand” (alpayim) is “I will teach you (a'alefcha) wisdom, I will teach you understanding”; for at first, the first drawing forth of the Torah is from His great Name into Chochmah and Binah.

The Midrash says the Torah existed “two thousand years” before the world. The Alter Rebbe reads alpayim, “two thousand,” as two forms of a'alefcha, “I will teach you”: wisdom and understanding, Chochmah and Binah, the Torah's first home.

וזהו בחינת חתן חות א' ואח"כ בחינת חתן ב'¹³⁸ הוא מה שנמשך התורה מב' אלפין הנ"ל בעולם הוא בחינת המדות דז"א

This is the level of the first groom, the first “descending”; and afterward the level of the second groom is the Torah being drawn from the two “thousands” mentioned above into the world, which is the level of the emotive attributes (middos) of Z'eir Anpin

The first groom brings the Torah into Chochmah and Binah; the second draws it from there into the emotive attributes (middos) of Z'eir Anpin, the level that relates to the world. This is the step toward the world.

(ועמ"ש בד"ה השמים כסאי ובביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בני ישראל בפ' אמור ובד"ה והיה אור הלבנה כו' בפ' צו ובביאור ע"פ שוש אשיש גבי כחתן יכהן פאר) דהיינו מה שנמשך התורה למטה בבי"ע.

(see what is written in the discourse beginning "The heavens are My throne," and in the explanation of "And I shall be sanctified among the children of Israel" in Parshas Emor, and in the discourse beginning "And the light of the moon shall be," etc., in Parshas Tzav, and in the explanation of "I will greatly rejoice," concerning "as a groom adorns himself with splendor"): that is, the Torah being drawn down below into Beriah, Yetzirah and Asiyah.

Several discourses are cited, including one on the verse "as a groom adorns himself with splendor." The point: the second groom is the Torah coming down into the lower worlds.

וזהו אשר קדשנו במצותיו אשר הוא עונג העליון נמשך במצותיו ובתורה כי התורה אינה רק פירוש וביאור המצות.

This is "who has sanctified us with His commandments": that the supernal delight is drawn into His commandments and into the Torah, for the Torah is nothing but the interpretation and explanation of the commandments.

The blessing over a mitzvah says "who has sanctified us with His commandments." It means that G-d's delight is drawn into the mitzvos and the Torah, since the Torah is essentially the explanation of the mitzvos.

והנה במצות נאמר אשר יעשה אותם האדם¹³⁹ וחי בהם פירוש שהאדם עושה אותם להיות מצות וכמ"ש ועשיתם אותם אתם כתיב¹⁴⁰ ואח"כ וחי בהם שמקבל מהם חיות¹⁴¹ שהן למעלה ממדרגת האדם.

Now, of the mitzvos it is said, "which a person shall do, and live by them." That is: the person makes them into mitzvos, as it is written, "and you shall do them (osam)": "you (atem)" is written. And afterward "and live by them": he receives life-force from them, for they are above the level of man.

The verse "which a person shall do, and live by them" has two stages. First the person "makes" the mitzvos, reading "do them" (osam) as "you" (atem), as if the person creates them; then he "lives by them," receiving life from them, because their root is higher than he is.

דהנה כל המצות הם מדברים גשמיים אתרוג סוכה ציצית וקרבנות מן הבהמה מן הבקר וצאן ששרש

For all the mitzvos are with physical things: esrog, sukkah, tzitzis, and offerings from animals, from cattle and sheep; and the root

Every mitzvah uses a physical object: an esrog, a sukkah, tzitzis, or animals offered on the altar. The Alter Rebbe now explains why these physical things are actually rooted higher than man.

הבהמה היא מבחינת התהו לפני מלך מלך לבני ישראל¹⁴² כו' למעלה מבחי' אדם וכמארז"ל אפילו יתוש קדמך¹⁴³ אלא שנפל למטה בשירה.

of the animal is from the level of Tohu, “before a king reigned over the children of Israel,” etc., above the level of Adam, as our Sages said, “Even the gnat preceded you”; but it fell down below in the shattering [the printed text reads “in song”].

In Kabbalah, the world of Tohu (“chaos”) existed before the world of order and shattered; the Torah’s list of Edom’s kings “before a king reigned over Israel” alludes to it. Animals are rooted in Tohu, higher than Adam, as the Talmud says “even the gnat came before you,” but they fell low when Tohu shattered.

10 ומה שהיה יכול להתברר וליכלל בקדושה נתהוו מלאכים מיכאל וגבריאל כו' ומה שלא היה יכול להתברר נפל למטה מטה עד שבעולם העשיה נתהוו בהמות וחיות גשמיים וכל אשר נעשה תחת השמש

Whatever could be refined and absorbed into holiness became angels, Michael and Gavriel, etc.; and whatever could not be refined fell lower and lower, until in the World of Asiyah (Action) it became physical cattle and beasts, and everything that is made under the sun.

When Tohu shattered, the fragments that could be refined became angels, like Michael and Gavriel. What could not be refined fell all the way down to become physical animals and everything in our physical world.

ועל ידי האדם (שם מ"ה¹⁴⁴ בחינת התיקון בחינת חכמה) שמעלה ומקריב קרבנו על גבי המזבח

And through man (the Name Mah, the level of Tikkun, the level of Chochmah), who raises up and offers his offering upon the altar,

Man represents Tikkun, the world of order, and the divine Name Mah associated with Chochmah. When he offers an animal on the altar, he lifts it.

הנה זאת תורת הבהמה¹⁴⁵ היא העולה למקורה ושרשה שבעולם התהו למעלה מבחינת אדם עד שהאדם הוא מקבל חיות מהם וחי בהם כו'.

“this is the law of the animal”: it rises to its source and root in the World of Tohu, above the level of Adam, so that man receives life-force from them and “lives by them,” etc.

The phrase “this is the law of the animal” is read as describing the animal’s ascent back to its root in Tohu, which is higher than man. That is why man then receives life from the offerings and “lives by them.”

ועד"ז הוא בכל המצות שציצית הוא מצמר גשמי ותפילין מקלף כו'. הוא ג"כ עד"ז שלמטה הנה האדם הוא העושה אותם להיות מצוה שיומשך בהם המשכת אור א"ס.

So it is with all the mitzvot: tzitzis is of physical wool, and tefillin of parchment, etc. It is likewise so: below, man is the one who makes them into a mitzvah, so that the drawing forth of the Infinite Light is drawn into them.

The same is true of all mitzvot, like tzitzis of wool and tefillin of parchment. Below, man turns the object into a mitzvah that carries G-d's light.

אבל למעלה הנה מעלת המצות הגבה ומאד נעלה כי תרי"ג מצות דאורייתא ושבעה דרבנן תר"ך עמודים¹⁴⁶ כמו העמוד שמחבר מעלה ומטה וז"ש אחר וקדם צרתני¹⁴⁷ כו'

But above, the virtue of the mitzvot is lofty and very exalted, for the 613 mitzvot of the Torah and the seven of the Rabbis are 620 pillars, like a pillar that joins above and below. And this is what is written, "Behind and before You formed me," etc.

Above, however, the mitzvot stand far higher. The 613 Torah mitzvot and 7 Rabbinic ones make 620 "pillars" joining heaven and earth, and "Behind and before You formed me" hints at this two-way relationship.

והנה המשכת ב' חתנים הנ"ל להיות חות דרגא הוא ע"י ב' בחינות כלה משמח חתן עם הכלה

Now, the drawing forth of the two grooms mentioned above, to "descend a level," is through the two levels of bride: "who gladdens the groom with the bride."

The two grooms, the two descents of G-d, are brought about by the two brides. This is "who gladdens the groom with the bride": the bride's response is what calls the groom down.

כי מבחינת כלה הא' בחינת מסירת נפש וכליון גורם אתעדל"ע המשכת אור א"ס שמו הגדול להתלבש בתורה חכמה עילאה והחכמה מאין¹⁴⁸ כו'.

For from the level of the first bride, the level of self-sacrifice and consumption, an arousal from above is brought about: the drawing forth of the Infinite Light, His great Name, to be clothed in the Torah, supernal Chochmah, "and wisdom comes from nothing," etc.

The first bride, self-sacrifice that consumes the self, draws G-d's great Name down into the Torah as supernal Chochmah. The verse "wisdom comes from nothing (ayin)" links Chochmah to self-nullification: the first groom.

ומבחי הכלה הב' כלתה נפשי כו' בחינת יש מי שאוהב כו' כנ"ל נמשך המשכת חכמה עילאה להתלבש גם בתורה ומצות דב"ע (ועמ"ש בד"ה לבבתני אחותי כלה)

And from the level of the second bride, “my soul yearns,” etc., the level of “someone who loves,” etc., as above, there comes the drawing forth of supernal Chochmah to be clothed also in the Torah and mitzvos of Beriah, Yetzirah and Asiyah. (See what is written in the discourse beginning “You have captured my heart, my sister, [my] bride.”)

The second bride, the yearning of someone who still exists and loves, draws Chochmah further down into the Torah and mitzvos of the lower worlds: the second groom. Another discourse, on “You have captured my heart, my sister, bride,” is cited.

ולכן אחר ואהבת בכל נפשך¹⁴⁹ כתיב והיו הדברים האלה¹⁵⁰ אשר אנכי כו' מי שאנכי מצוך כו' ודברת כם.

Therefore, after “You shall love... with all your soul,” it is written, “And these words which I [Anochi command you] shall be,” etc.: the One who is Anochi commands you, etc.; “and you shall speak of them.”

That is why the Shema continues, after “You shall love... with all your soul,” with “these words which I command you... and you shall speak of them.” Anochi, “I,” is read as G-d’s own self: the love of the second bride brings G-d’s own words into a person’s speech.

וכענין אני המשנה המדברת בפך¹⁵¹ כו' וכמ"ש ואשים דברי בפך¹⁵² דברי ממש. וזה משכיל לאיתן¹⁵³ כו'

It is like “I am the Mishnah that speaks in your mouth,” etc., and as it is written, “And I have put My words in your mouth”: My very words. And this is “A maskil of Eisan,” etc.

A Kabbalistic saying has the Mishnah itself say “I am the Mishnah that speaks in your mouth,” and Isaiah says “I have put My words in your mouth”: G-d’s actual words. The Psalm title “A maskil of Eisan” is now explained.

פ"י איתן אתנים הם תנאים¹⁵⁴ שבלימוד התורה ממשיך בחינת משכיל שהוא חכמה עילאה להיות נמשך למטה לעולם על ידי בחינת חסד

That is: Eisan [alludes to] esanim, “the strong ones,” who are the Tannaim, who through the study of the Torah draw down the level of maskil, which is supernal Chochmah, so that it is drawn down below into the world through the level of Chesed (kindness).

The Zohar reads Eisan as esanim, “the strong ones,” meaning the Tannaim, the sages of the Mishnah. Through their Torah study they draw down maskil, supernal Chochmah, into the world by way of Chesed (kindness).

וזהו חסדי ה' עולם אשירה¹⁵⁵ שנמשך לעולם בחינת שיר ותענוג רננא דאורייתא וזהו דירה בתחתונים.

And this is “I will sing of G-d’s kindnesses forever (olam)”: that there is drawn into the world (olam) the level of song and delight, the song of the Torah. And this is a dwelling place among the lower realms.

The next verse, “I will sing of G-d’s kindnesses forever (olam),” is read as bringing the song and delight of the Torah into the world (olam). This is the ultimate purpose: making a dwelling place for G-d among the lower realms.

11 והנה כדי שיהיה התגלות בחינת חתן צריך להיות תחלה בחינת חופה ומקיף המשכת סוכ"ע ואח"כ נמשך ההתגלות בבחינת פנימית חתן.

Now, for there to be a revelation of the level of groom, there must first be the level of chuppah (canopy) and encompassing (makif), the drawing forth of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin); and afterward the revelation is drawn forth at the level of the inner dimension of the groom.

Before the groom is revealed at a wedding, there is the chuppah, the canopy that surrounds the couple. So before G-d’s light enters inwardly, there must first be an encompassing light, the light that surrounds all worlds (sovev).

וזהו ובצל ידי כסיתיך¹⁵⁶ הוא בחינת חופה ומצהלות חתנים הוא מחופתם מבחינת מקיף כו' (ועמ"ש מענין חופה בד"ה כי על כל כבוד חופה¹⁵⁷ ובד"ה תורה צוה כו' וע"פ לסוסתי ברכבי פרעה¹⁵⁸ ובד"ה עיני כל אליך ישברו):¹⁵⁹

This is “And in the shadow of My hand I have covered you”: the level of chuppah. And “the grooms’ jubilation” is “from their canopies,” from the level of the encompassing, etc. (See what is written on the subject of chuppah in the discourse beginning “For over all the glory, a canopy,” and in the discourse beginning “Moshe commanded us the Torah,” etc., and on “To my mare among Pharaoh’s chariots,” and in the discourse beginning “The eyes of all look to You.”)

“In the shadow of My hand I have covered you” describes this canopy, and the wedding blessing’s “jubilation from their canopies” says the groom’s joy comes from the encompassing light. Several discourses on the chuppah are cited.

SECTION 6 • ¶12-16

Better than wine

12 כי טובים דודיך מיין.¹⁶⁰ הנה ארז"ל עין לא ראתה זה יין המשומר בענביו¹⁶¹ מששת ימי בראשית.

“For your love is better than wine.” Now, our Sages said: “‘No eye has seen’: this is the wine preserved in its grapes since the six days of Creation.”

The maamar now turns to the rest of the verse, “your love is better than wine.” The Sages say that the reward no eye has seen is the wine kept in its grapes since creation.

וכתב תירושי המשמח אלקים¹⁶² כו' מכאן שאין אומרים שירה¹⁶³ אלא על היין¹⁶⁴ כו'. והענין כי היין בענבים מבלע בליעי¹⁶⁵ ויוצא מן ההעלם לגילוי.

And it is written, “My wine that gladdens Elokim,” etc.: “From here [we learn] that song is said only over wine,” etc. The explanation is that the wine in the grapes is swallowed up [within them], and it comes out from concealment to revelation.

The Talmud learns from “My wine that gladdens Elokim” that the Levites’ song in the Temple is said only over wine. Wine hides within the grape and then comes out into the open: it is the power of bringing the hidden into revelation.

13 ולכן נכנס יין יצא סוד^{166, 167} כו' ויין ישמח¹⁶⁸ כו' להוציא מן ההעלם לגילוי וכל דבר שהיה בהעלם והסתר ביותר

Therefore, “when wine enters, the secret comes out,” etc., and “wine gladdens,” etc.: to bring out from concealment to revelation. And whatever was more concealed and hidden,

The Talmud says “when wine enters, the secret comes out”: wine brings the hidden into the open. The Alter Rebbe adds a principle: the deeper something was hidden, the stronger its revelation afterward.

הנה הגילוי שאח"כ ביתר שאת ואין לך דבר בגילוי שלא היה בהעלם תחלה וכמו הולד שהיה טמון בכטן האם וכו'

the revelation afterward is with greater intensity; and there is nothing in revelation that was not first in concealment, like the child that was hidden in the mother’s womb, etc.

Nothing is revealed that was not first concealed. A child, for example, is first hidden in its mother’s womb.

וכן הזריעה צ"ל הגרעין טמון ומכוסה ונרקב בעפר וכל מה שטמון ומתקרב בארץ יותר. גדילה התבואה אח"כ בתוספת וריבוי הברכה ביותר.

So too with sowing: the seed must be hidden and covered and rot in the earth; and the more it is hidden and rots in the ground, the more the grain grows afterward, with increase and abundance of blessing.

A seed must be buried and decay in the ground before it sprouts. The more it is hidden and decays, the greater the harvest.

וכן כל הגליות הם בחיי העלם אותותינו לא ראינו¹⁶⁹ כו' ולפי שהיה צ"ל גילוי פנים בפנים במתן תורה לקבל התורה נגלית היה די

So too all the exiles are the level of concealment: "We have not seen our signs," etc. And because there was to be a revelation "face to face" at the Giving of the Torah, to receive the revealed Torah, it was enough

Exile, too, is concealment, when "we have not seen our signs." Before Sinai, where G-d revealed Himself "face to face" to give the revealed Torah, a shorter concealment was enough.

בהעלם וגלות רד"ו שנה¹⁷⁰ תחלה וכעת אריכות הגלות הוא לפי שלע"ל יתגלה פנימי וטעמי התורה (ועמ"ש בפי' וארא סד"ה וידבר אלקים אל משה)

with a concealment and exile of 210 years beforehand. And now, the length of the exile is because in the Time to Come the inner dimension and the ta'amim of the Torah will be revealed. (See what is written in Parshas Va'eira, at the end of the discourse beginning "And Elokim spoke to Moshe.")

The Egyptian exile lasted 210 years, enough for the revelation of the revealed Torah. The present exile is far longer because the coming revelation is far greater: the inner dimension of the Torah and its ta'amim.

וכמ"ש זורע צדקות מצמיח ישועות¹⁷¹ שעל ידי הצדקה להחיות רוח שפלים בכסף וזהב גשמיים מצמיח ישועות¹⁷² לשון וישע¹⁷³ ה' כו'

And as it is written, "He sows charity (tzedakos), He causes salvations (yeshuos) to sprout": through charity, reviving the spirit of the lowly with physical silver and gold, He causes yeshuos to sprout, a term [related to] "and G-d turned (vayisha)," etc.:

The morning prayer calls G-d "He who sows charity and causes salvations to sprout." Charity given with physical money is "sown" like a seed, and yeshuos, "salvations," is read as related to vayisha, "and G-d turned toward," a word for divine attention and light.

גילוי ש"ע נהורין¹⁷⁴ וזהו ענין יין המשמח¹⁷⁵ אלקים כי אלקים הוא בחינת ההסתר והעלם כמ"ש

the revelation of the 370 (sha'a) lights. And this is the meaning of "wine that gladdens Elokim," for Elokim is the level of hiddenness and concealment, as it is written,

Yeshuos is read as yesh sha, "there are 370," the 370 lights of the Kabbalah, which will be revealed. This explains "wine that gladdens Elokim": Elokim is the Name of concealment.

כי שמש ומגן¹⁷⁶ ה' אלקים שבחינת שם אלקים הוא בחינת מגן ונרתק להעלים ולהסתיר להיות נראה ליש ודבר וכשיוצא מהעלם לגילוי אז תהיה השמחה גדולה לאלקים דוקא.

"For a sun and a shield is Havayah Elokim": the level of the Name Elokim is the level of a shield and a sheath, to conceal and to hide, so that [the world] appears as an existing thing. And when it comes out from concealment to revelation, then the joy is great for Elokim specifically.

"A sun and a shield is Havayah Elokim": Elokim is like a shield or sheath that screens the sun (Havayah), so that the world can seem to exist on its own. When that concealment turns into revelation, the joy is specifically for Elokim, the one who concealed.

14 וזהו נכנס יין יצא סוד כו' סוד¹⁷⁷ הוי' ליראיו כו' ויין המשומר בענביו הוא בחינת העלם והסתר גדול מששת ימי בראשית שהגילוי שיהיה לעתיד לבא יהיה בבחינת א"ס עין לא ראתה¹⁷⁸ כו'.¹⁷⁹

And this is "when wine enters, the secret (sod) comes out," etc.: "the secret of Havayah is for those who fear Him," etc. And the wine preserved in its grapes is the level of a great concealment and hiddenness from the six days of Creation, for the revelation that will be in the Time to Come will be at the level of the Infinite: "no eye has seen," etc.

The "secret" that wine brings out is "the secret of Havayah," the hidden G-dliness. The wine kept in its grapes since creation is the deepest concealment, and so it holds the greatest revelation, the infinite revelation of the future that "no eye has seen."

15 ועיין מענין יין המשומר בענביו משי"ב בד"ה ענין ברכת הזימון¹⁸⁰ בסופו. אך הנה כל זה הוא בבחינת השתלשלות העלם וגילוי בחי' יין כו'.

And see on the subject of the wine preserved in its grapes since the six days of Creation in the discourse beginning "The matter of the blessing of the zimun," at its end. But all this is at the level of the chain of descending worlds (hishtalshelus), of concealment and revelation, the level of wine, etc.

Another discourse on the preserved wine is cited. But wine, however deep its concealment and great its revelation, still belongs to the ordered chain of worlds, where hiding and revealing are two stages.

אבל דודיך שהוא למעלה מן ההשתלשלות למעלה גם מבחינת ההעלם למעלה מבחינת סובב וממלא כי אין ערוך כו' קדוש ומובדל וקמיה כחשכה כאורה.¹⁸¹

But “your love” (dodecha) is above the chain of descending worlds, above even the level of concealment, above the level of the light that encompasses [all worlds] (sovev) and [the light that] fills [all worlds] (memalei); for there is no comparison, etc., holy and set apart, and “before Him darkness is as light.”

“Your love” (dodecha) is higher still: above the chain of worlds, above concealment itself, above both the encompassing and the indwelling light. Before G-d “darkness is as light”: hiding and revealing make no difference to Him.

פיי כי כשנמשך ההעלם לידי גילוי הרי זהו נחשב למטה כמו שיוצאים מאפילה לאורה שמתחלה כשהיה האור בבחינת העלם החושך יכסה¹⁸²

That is: when the concealment is brought to revelation, this is considered below like coming out of darkness into light; for at first, when the light was at the level of concealment, “darkness covers,”

From our side, revelation after concealment is like coming from darkness into light. At first “darkness covers” the light.

ועל ידי הגילוי הנה ראו אור גדול¹⁸³ ותהיה השמחה גדולה לאלקים אבל קמיה עצמותו ית'

and through the revelation “they have seen a great light,” and there is great joy for Elokim. But before Him, His essence, may He be blessed,

Then “they have seen a great light,” and there is joy for Elokim, the Name of concealment. But this joy belongs to our perspective, not to G-d’s essence.

הנה אור וגילוי זה שוה עם החשך שמתחלה דכל נהוראן מתחשכאן קמיה וכתר עליון אע”ג דאיהו אור צח¹⁸⁴ אור מצוחצח אוכמא איהו¹⁸⁵ כו'.

this light and revelation is equal to the darkness that was at first; for “all lights are darkened before Him,” and the supernal Keser (Crown), “although it is a clear light, a polished light, is black,” etc.

Before His essence, even this light is no brighter than the darkness that preceded it. As the Tikkunei Zohar says, even Keser, the highest and purest light, is “black” before Him.

16 וזהו כי טובים דודיך¹⁸⁶ התגלות בחינת מהותו ועצמותו הנמשך ע"י תורה ומצות בחינת שיר השירים
כ"י התגלות שמו הגדול כ"י

This is “for your love is better”: the revelation of the level of His being and essence, which is drawn forth through Torah and mitzvos, the level of the “Song of Songs,” etc., the revelation of His great Name, etc.:

“For your love is better” refers to the revelation of G-d’s very essence, drawn down through Torah and mitzvos. This is the “Song of Songs,” His great Name, described earlier.

הנה טובים מיין כ"י [ועמ"ש בד"ה מזה זו כ"י ובד"ה ושאתם מים כששון¹⁸⁷ בענין ערבים עלי דברי
סופרים יותר מיינה של תורה¹⁸⁸ ועמ"ש בד"ה אשי רה לה

it is “better than wine,” etc. [See what is written in the discourse beginning “This matzah,” etc., and in the discourse beginning “You shall draw water with joy,” on “The words of the Scribes are more beloved to Me than the wine of Torah”; and see what is written in the discourse beginning “I will sing to G-d,

This love is “better than wine,” better than even the greatest revelation within the worlds. References follow, including a teaching that the words of the Sages are dearer to G-d than “the wine of Torah.”

כי גאה גאה¹⁸⁹ בפירוש אדון הנפלאות ובפ"י כי גאה גאה כ"י ומ"ש בד"ה עד דלא ידע¹⁹⁰ בין ארור המן
לברוך מרדכי¹⁹¹ בפירוש וענין משל הקדמוני.

for He is exalted above the exalted,” on the explanation of “Master of wonders,” and on the explanation of “for He is exalted above the exalted,” etc.; and what is written in the discourse beginning “Until one does not know between ‘cursed is Haman’ and ‘blessed is Mordechai,’” on the explanation and meaning of “the parable of the ancient one (hakadmoni)”:

More discourses are cited: on the Song at the Sea, “for He is exalted above the exalted,” and on the Purim saying about not knowing between “cursed is Haman” and “blessed is Mordechai.” The last explains “the parable of the ancient one.”

קדמונו של עולם כ"י ועיין עוד מענין כי טובים דודיך ברבות בשיר השירים¹⁹² ובפרשת נשא פי"ד בענין
ביום השביעי נשיא¹⁹³

“the Ancient One of the world,” etc. And see further on the subject of “for your love is better” in the Midrash Rabbah on the Song of Songs, and in Parshas Naso, chapter 14, on “On the seventh day, the prince”

“The ancient one” is read as “the Ancient One of the world,” G-d Himself. Midrashic sources on “your love is better” are also cited.

(זח"ב י"ב ב' צ"ד ב' צ"ה א' ק"נ א'. ומענין ישקני ברבות בשיר השירים ובפרשה כי תשא פמ"א. זח"א מ"ד ב' ע' א'. קל"ז¹⁹⁴ א'. ח"ב קכ"ד ב' ק"כ ב' קמ"ז ב' ¹⁹⁵ רנ"ו ב' ח"ג רפ"ז א'):]

(Zohar II, 12b, 94b, 95a, 150a). And on the subject of "Let him kiss me," in the Midrash Rabbah on the Song of Songs and in Parshas Ki Sisa, chapter 41; Zohar I, 44b, 70a, 137a; II, 124b, 120b, 147b, 256b; III, 287a.]

A list of Zohar and Midrash passages on "your love" and on "Let him kiss me" closes the maamar.

IN ONE'S AVODAH

In the Shema a person moves through both brides: at "One," by contemplating that all before G-d is as nothing, giving up every personal wish; then, through "Blessed be the name," returning as a self that loves G-d and longs for Him, and bringing that love into Torah study ("you shall speak of them") and physical mitzvos, including charity given with real money. This is how G-d's light is drawn down, first into the Torah and then into the world, making a dwelling place for Him below.

QUESTIONS FOR DISCUSSION

1. Why does the love of "with all your soul" need "Blessed be the name of His kingdom" before it, and what does this say about the place of a person's own self in serving G-d?
2. What is the difference between G-d's essence and "His great Name," and why does the maamar insist that the worlds do not come from G-d by cause and effect?
3. How do the rising songs of the worlds (shirah) bring down the song from above (shir)? What in a person's own life might be a "song from below"?
4. Why is a kiss, a physical act, a better image than speech for the inner love G-d reveals through the Torah?
5. If the depth of the concealment measures the greatness of the revelation, how does the maamar understand the length of the present exile?

FOR CHILDREN • AGES 9-13

For the children at the table

G-d and the Jewish people, groom and bride

THE BIG IDEA

The Jewish people are like a bride who gives herself to G-d and longs for Him, and through Torah and mitzvos G-d's deepest love comes into the world.

Shir HaShirim, the Song of Songs, is a love song between a groom and a bride. The groom is G-d, who comes down to us through the Torah, and the bride is the Jewish people. The Hebrew word for bride, kallah, hints at two feelings. One is kilayon, being completely taken up: when we say "One" in the Shema and think how everything is as nothing before G-d, we give up all our own wishes. The other is kalsah, longing: when we say "You shall love," we are still ourselves, and we long to come close to Him. These two feelings draw G-d down in two ways. First, His light comes into the wisdom of the Torah, and even into its song, the tune of its words, which carries G-d's delight. Then it comes further down into the mitzvos we do with physical things, like giving tzedakah with real money. In this way G-d makes a home for Himself in our world. The verse ends, "Your love is better than wine." Wine brings out what was hidden. But G-d's love, which we reach through Torah and mitzvos, shows G-d Himself, and for Him hidden and revealed are the same.

THE MASHAL

A seed is hidden in the ground and seems to rot away, yet the more it is hidden, the more grain grows from it afterward. Wine is like that too: it brings out what was hidden inside. The maamar uses these pictures to show that what is hidden comes out with greater strength.

QUESTIONS FOR THE SHABBOS TABLE

1. What are the two feelings hidden in the word kallah, bride?
2. Why does the maamar call the Torah a song, and what do you think the song carries?
3. When you say the Shema this week, how can you think about loving G-d and wanting to be close to Him?

Explanation © likuteitorah.com, CC BY-NC 4.0: retold for children from our translation and explanation, with AI assistance; not yet reviewed by a human editor.

SOURCES AND REFERENCES

Notes

PARAGRAPH 1

1 שיר השירים

Another transcript of this same maamar, preserved in the Tzemach Tzedek's handwriting; the note points to it as a parallel version of the text.

KEHOT'S NOTE

הנחה אחרת בסה"מ תקע"א נדפס מגוכת"ק כ"ק הצ"צ. ראה הערת כ"ק אדמו"ר בהערות וצינונים לעיל יט, ג. סעי' א נמצא בשרש מצות התפלה פרק מא עם הגהות אחרות. במאמרי אדה"ז — כתובים ח"ב ע' א' כנראה קיצור או תוכן מחלק מהמאמר. עוד הנחה באוה"ת שה"ש ע' טו עם הגהות אחרות. שם ע' כא צויין: שייך לד"ה שה"ש ביאור על לקו"ת. שם ע' כד צויין: ביאור מעט ע"פ ישקני לד"ה שה"ש הא' לסעי' ג. שם ע' כה ללקו"ת ד"ה שה"ש. ראה להלן בהוספות להערות וצינונים השוואות לד"ה זה. באוה"ת שה"ש כרך ג ע' תתט נדפס ביאור (וראה בהערה לשם).

2 שיר השירים

The opening verse of the Song of Songs, which this maamar explains.

Song of Songs 1:1 שיר השירים א:1

שיר השירים אשר לשלמה:

THE song of songs, which is Solomon's.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

שה"ש א, א.

3 The second verse; its "kisses" and "your love is better than wine" are explained in the second half of the maamar.

Song of Songs 1:2 שיר השירים א:2

ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דדך מין:

Let him kiss me with the kisses of his mouth— For thy love is better than wine.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4 וכנס"י נקרא בשם כלה

There the Tzemach Tzedek brings the idea that the Congregation of Israel is called a bride in the name of the Midrash Rabbah at the end of Parshas Va'eschanan.

KEHOT'S NOTE

באוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תק"ח מביא זה בשם רבות ס"פ ואתחנן.

5 ביום חתונתו זה מ"ת

"On the day of his wedding and on the day of the joy of his heart." The Sages read the wedding as the Giving of the Torah.

Song of Songs 3:11 שיר השירים ג:11

צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו:

Go forth, O ye daughters of Zion, And gaze upon king Solomon, Even upon the crown wherewith his mother hath

crowned him in the day of his espousals, And in the day of the gladness of his heart.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Taanit 26b:6-7 תענית כ"ו ב:ז

וכן הוא אומר: "צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו". "ביום חתנתו" — זה מתן תורה, "וביום שמחת לבו" — זה בנין בית המקדש, שבינה במהרה בימינו. גמ' בשלשה פרקים בשנה כהנים נושאים את כפיהם כו'. תעניות ומעמדות מי איכא מוסר? חסורי מיחסרה, והכי קתני: בשלשה פרקים כהנים נושאים את כפיהן כל זמן שמתפללים, ויש מהן ארבעה פעמים ביום — שחרית ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

KEHOT'S NOTE

שה"ש ג, יא. תענית כו, ב. ראה תו"א קו, א. סה"מ תקס"ג ע' קב. אוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תקטז. ב'תק"ח.

6 The Talmud teaches that one who gladdens a groom merits the Torah, given with five "voices," corresponding to the five times "voice" appears at the wedding blessing.

Berachot 6b:30 ברכות ו' ב:ל

ואם משמחו מה שכוונו? אמר רבי יהושע בן לוי: זוכה לתורה שנתנה בתמשה קולות, שנאמר: "ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קול וברקים וענן כבד על ההר וקול שופר וגו'. ויהי קול השופר וגו' והאלקים יעננו בקולי".

If he does felicitate him, what is his reward ? R. Joshua b. Levi said : He is worthy of Torah which was given amidst five "voices"; as it is said, "And it came to pass on the third day, when it was morning, that there were thunders and lightnings and a thick cloud upon the mount, and the voice of a horn exceeding loud... and when the voice of the horn waxed louder and louder, Moses spoke, and G-d answered him by a voice" (Exod. xix. 16 ff.).

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

7 בפ"ק דברכות

Kehot's marei makom for these words (its note is below).

KEHOT'S NOTE

ו, ב.

8 חתן חות דרגא

The Talmud's saying "descend a level (chas darga) and take a wife"; the Alter Rebbe reads chassan, groom, as one who descends a level.

Yevamot 63a ס"ג

KEHOT'S NOTE

ראה יבמות סג, א. באוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תקטז ובגמרא שבת משמע שהוא עלי' ומפרש שם ששני הענינים אמת ע"ש. באוה"ת שמות כרך ז ב' ע' תקכד מעיר שכאן מבאר שהירידה מאו"ס בחכמה נק' ג"כ חתן, ובמ"א מבואר שחות דרגא הוא מגיד לז"ת ע"ש.

9 והנה כלה יש בו ב' פירושים

Further discussion of the two meanings of kallah.

KEHOT'S NOTE

ראה אוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תק"ח. פ' שלח ע' תרט. סה"מ תרע"ה ע' מ.

10 כלה שארי

"My flesh and my heart are consumed (kalah)." The first meaning of kallah: being consumed.

Psalms 73:26 תהילים ע"ג:כ"ו

כִּלָּה שְׁאָרִי וּלְבָבִי צוּר־לִבִּי וְחֻלְקִי אֱלֹקִים לְעוֹלָם:

My flesh and my heart faileth; But G-d is the rock of my heart and my portion for ever.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

11 דתרגם יונתן

Kehot's marei makom for these words (its note is below).

KEHOT'S NOTE

אבל רש"י שם פ"י "לשון תאוה כמו כלתה לתשועתך נפשי" [תהלים קיט, פא]. וכן פירשו במצודת ציון ומצודת דוד.

12 כלתה נפשי

"My soul yearns, indeed it pines, for the courtyards of G-d." The second meaning of kallah: the soul's longing.

Psalms 84:3 תהילים פ"ד:ג

נִכְסְפָה וְגַם־כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחִצְרוֹת ה' לְבִי וְקִשְׁרִי יִרְנְנוּ אֶל־אֱלֹהֵי:

My soul yearneth, yea, even pineth for the courts of the L-RD; my heart and my flesh sing for joy unto the living G-d.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

13 תשוקת נפש לידבק

The Tzemach Tzedek asks: Malchus of Atzilus is one of the ten Sefiros, which are G-dliness itself, so how can it yearn to be absorbed in the Infinite Light, any more than a foot yearns for the head?

KEHOT'S NOTE

באוה"ת שלח ע' תרט מביא הקושיא "הלא מלי דאצי" היא אחת מע"ס שחן אלקות ממש, וא"כ איך שייך בזה התשוקה להכלות הנפש לאווא"ס כמו שלא שייך התשוקה מהרגל אל הראש" ע"ש.

14 ואל אישך תשוקתך

"Your desire shall be to your husband"; the Targum uses the same word for desire as it uses for "my soul yearns," showing that the second meaning is yearning.

Genesis 3:16 בראשית ג:ט"ו

אֶל־הָאִשָּׁה אָמַר ה'רְבָּה אֲרָבָה עֲצָבוֹנָךְ וְהִרְבֵּה בְּעָצָב תֵּלְדִי בָנִים וְאַל־אִישְׁךָ תִּשְׁקֶתְךָ וְהוּא יִמְשָׁל־בָּךְ:

Unto the woman He said: 'I will greatly multiply thy pain and thy travail; in pain thou shalt bring forth children; and thy desire shall be to thy husband, and he shall rule over thee.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

בראשית ג, טו.

15 בק"ש יש ב' בחי' מס"נ

There the first two verses of the Shema, "Hear, O Israel" and "Blessed be the name," are called the two "hands" and identified as the higher unity and the lower unity, which require the heart's intent.

KEHOT'S NOTE

ראה גם לקמן כא, ג.

16 למסור נפשו באחד

A parallel discussion of self-sacrifice in the Shema.

KEHOT'S NOTE

ראה שו"ת הרשב"א ח"ה תשובה נה. ב"ח טור או"ח סס"א. פעי"ח שער הק"ש פיי"ב. ראה גם תו"א כט, ב. אוה"ת תרומה ע' אשסז. נצבים ע' אר. לעיל בפי' ראה כה, א "ואין הכוונה על ציור ק"ה בפ"מ בלבד אלא גם ברוחניות".

17 ואהבת בכל נפשך

The second verse of the Shema's first paragraph, the source of the second kind of self-sacrifice.

דברים ו:ה' Deuteronomy 6:5

וְאַהֲבַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

18 אפי' נוטל את נפשך

The Mishnah explains "with all your soul" as "even if He takes your soul"; this is the second self-sacrifice.

Mishnah Berakhot 9:5 משנה ברכות ט:ה'

... ובכל מאדך. בכל לבבך, בשני יצרי, ביצר טוב וביצר רע. ובכל נפשך, אפלו הוא נוטל את נפשך. ובכל מאדך, בכל ממונה. דבר אחר בכל מאדך, בכל מדה ומדה שהוא מוידך לה הוי מודה לו במאד מאד. לא יקל אדם את ראשו כנגד שער המזרח, שהוא מכון כנגד בית קדשי הקדשים. לא יכנס לחר הפית במקלו, ובמנעלו, ובפגדתו, ובאבק שעל רגליו, ולא יעשנו קפנדריא, ורקיקה מקל וחמר. כל חותמי ברכות ששהיו במקדש, היו אומרים מן ...

One must bless [G-d] for the evil in the same way as one blesses for the good, as it says, "And you shall love the L-rd your G-d with all your heart, with all your soul and with all your might" (Deuteronomy 6:5). "With all your heart," with your two impulses, the evil impulse as well as the good impulse. "With all your soul" even though he takes your soul [life] away from you. "With all your might" with all your money. Another explanation, "With all your might" whatever treatment ...

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

19 לאהבה כו' כי הוא חיך

"To love Havayah your G-d... for He is your life": love belongs to a living person, which sharpens the question of how love follows self-sacrifice.

דברים ל:כ' Deuteronomy 30:20

לְאַהֲבָה אֶת־ה' אֱלֹהֶיךָ לְשִׂמְעַשׂ בְּקוֹל וּלְדַבְּקָה־בּוֹ כִּי הוּא חַיִּיד וְאַרְךָ יָמֶיךָ לְשִׁבְתָּ עַל־הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְתַת

להם:

to love the L-RD thy G-d, to hearken to His voice, and to cleave unto Him; for that is thy life, and the length of thy days; that thou mayest dwell in the land which the L-RD swore unto thy fathers, to Abraham, to Isaac, and to Jacob, to give them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

דברים ל, כ.

20 בד"ה להבין מארז"ל ע"פ כי טובים דודים

The discourse the text itself cites on self-sacrifice and "your love is better than wine."

KEHOT'S NOTE

תו"א נג, א.

21 ובד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא

The Purim discourse the text itself cites on self-sacrifice.

KEHOT'S NOTE

תו"א צט, ב.

22 שמע ישראל

"Hear, O Israel... Havayah is One": the source of the first self-sacrifice, at the word "One."

Deuteronomy 6:4 דברים ו:ד

שמע ישראל Havayah אלקינו Havayah אחד:

HEAR, O ISRAEL: THE L-RD OUR GOD, THE L-RD IS ONE.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

23 שמע מלשון הבנה

Kehot's note points to I Samuel 3:1 for these words.

I Samuel 3:1 א ג:א

והנער שמואל משרת את־Havayah לפני עלי ודבר־Havayah היה יקר בַּיָּמִים הָהֵם אֵין חֲזוֹן נִפְרָץ:

And the child Samuel ministered unto the L-RD before Eli. And the word of the L-RD was precious in those days; there was no frequent vision.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

ראה שמואל־א ג, א.

24 אני הוי לא שנית

"I, Havayah, have not changed": creation brings no change in G-d.

Malachi 3:6 מלאכי ג:ו

כי אני ה' לא שנית ואֲתֶם בְּנֵי־יַעֲקֹב לֹא קִלְיתֶם:

For I the L-RD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

מלאכי ג, ו.

25 אני ראשון . . ומבלעדי אין אלקים

G-d is first and last, and nothing apart from Him conceals Him; the maamar reads "Elokim" here as the power of

concealment.

ישעיהו מ"ד:ו

כה־אמר ה' מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגָאֲלוּ ה' צָבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרֹן וּמִבְּלַעְדִּי אֵין אֱלֹקִים:

Thus saith the L-RD, the King of Israel, And his Redeemer the L-RD of hosts: I am the first, and I am the last, And beside Me there is no G-d.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

ישע"י מד, ו.

26 כולא קמיה כלא חשיב

The Zohar's statement that all before Him is considered as nothing; before G-d there is no real concealment.

ספר הזהר, הקדמה כ:קפ"ה-20:188-22:199

The genuine type is that which makes a man fear his Master because He is the mighty ruler, the rock and foundation of all worlds, before whom all existing things are as nought, as it has been said: "and all the inhabitants of the earth are as nought" (Dan. 4, 32), and place his goal in that spot which is called yir'ah (fear).

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

27 Another verse where the root kalah means coming to an end, confirming the sense of consumption.

ישעיהו ט"ז:ד

יגורו בך נדחי מואב הַיִּי־סֹתֵר לָמוּ מִפְּנֵי שׂוֹדֵד כִּי־אָפַס הַמָּצַח כָּלָה שֶׁד תָּמוּ רִמְסֵי מִן־הָאָרֶץ:

Let mine outcasts dwell with thee; As for Moab, be thou a covert to him from the face of the spoiler.' For the extortion is at an end, spoiling ceaseth, They that trampled down are consumed out of the land;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

PARAGRAPH 2

28 ולא תחללו את שם קדשי

"You shall not profane My holy Name"; the Alter Rebbe reads "profane" (chilul) as making a chalal, a space apart from G-d.

ויקרא כ"ב:ל"ב

ולא תחללו את־שם קדשי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' מְקַדְּשְׁכֶם:

And ye shall not profane My holy name; but I will be hal-low among the children of Israel: I am the L-RD who hal-low you,

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

ויקרא כב, לב.

29 כלה שארי ולבבי

"My flesh and my heart are consumed": the consumption of all one's own wishes.

תהילים ע"ג:כ"ו

כָּלָה שְׁאָרִי וּלְבָבִי צוּר־לִבִּי וְחֻלְקִי אֱלֹקִים לְעוֹלָם:

My flesh and my heart faileth; But G-d is the rock of my heart and my portion for ever.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

30

מי לי בשמים

"Whom do I have in heaven but You?": the soul that desires nothing but G-d, not even Gan Eden.

Psalms 73:25 ע"ג:כ"ה

מִי־לִי בַשָּׁמַיִם וְעִמָּךְ לֹא־תִפְצָתִי בְּאֶרֶץ:

Whom have I in heaven but Thee? And beside Thee I desire none upon earth.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

תהלים עג, כה.

31

בבשכמליו בחי יחיות

It explains that after "One," the higher unity in which nothing else truly exists, "You shall love" with someone who loves would be impossible, except through "Blessed be the name," the lower unity, said in between.

KEHOT'S NOTE

בשרש מצות התפלה פרק מא ((קלה, ב) מבאר זה "אחר שאמר אחד שהוא בחי יחיות" איך שאין עוד שום דבר ממשי כו' לא שייך כלל בחי ואהבת בבחי יש מי שאוהב אלא ע"י בחי בשכמליו שנאמר בינתיים שהוא בחי יחיות".

32

שאין מלך בלא עם

There the Alter Rebbe explains the Zohar that "Hear, O Israel" is the higher unity and "Blessed be the name" the lower unity, and that G-d concealed the world's life-force so that it would seem separate, because the purpose of creation is the revelation of His kingship, and "there is no king without a people."

תניא, חלק שני; שער היחוד והאמונה ז'ב:2' Tanya, Sha'ar HaYichud ... כי תכלית בריאת העולם הוא בשביל התגלות מלכותו יתברך, ד"אין מלך בלא עם, פירוש "עם" - מלשון "עוממות", שהם דברים נפרדים וזרים ורחוקים ממעלת המלך, כי אילו אפילו היו לו בנים רבים מאד - לא שיהיה שם "מלוכה" עליהם, וכן אפילו על שרים לבדם, רק "ברוך עם" - דווקא - "הדרת מלך".

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

KEHOT'S NOTE

ס' החיים פי הגאולה פ"ב. בחי וישב לה, ל. עמק המלך שי שעשועי המלך רפ"א. תניא ח"ב פ"ז. להעיר מפרקי דר"א פ"ג.

33

שאין מלך בלא עם

One of the sources the Kehot note gives for "there is no king without a people"; the Alter Rebbe uses it to explain why Malchus brings creatures into being.

Rabbeinu Bahya, Bereshit 38:30 ל"ח:30

34

Kehot's note points to Zohar, Achrei Mot 46:282 for these words.

Zohar, Achrei Mot 46:282 מ"ד:רפ"ב

35

Kehot's note points to Zohar, Achrei Mot 44:259 for these

שיר השירים אשר לשלמה ישקנו מנשיקות פיהו...

words.

Zohar, Achrei Mot 44:259 מ"ד:רנ"ט

PARAGRAPH 3

36

"Besides Me there is no Elokim": there is no concealment outside G-d; the concealment is His own.

ישעיהו מ"ד:6

כֹּה־אָמַר ה' מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ ה' צָבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִפְלְעֵדִי אֵין אֱלֹקִים:

Thus saith the L-RD, the King of Israel, And his Redeemer the L-RD of hosts: I am the first, and I am the last, And beside Me there is no G-d.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

37

וכהדין קמצא דלבושי ומיניי ובי

The Midrash's image of a creature whose garment is made from its own body; the Alter Rebbe uses it for G-d's self-concealment.

Bereshit Rabbah 21:5 ה"א:5

... שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. רבנן אמרי: כגבריאל, שנאמר (דניאל י'): והנה איש אחד לבוש הבדים, כהדין קמצא, דלבושיה מיניה וביה. ריש לקיש אמר: כיונה. מה זה בורח משליחותו של מקום, שנאמר (יונה ב'): ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה', אף זה בורח מלקיים צווי המקום. מה זה לא לן בכבודו, אף זה לא לן כבודו עמו. רבי ברכיה בשם רבי חנינא אמר: כאליהו. מה זה לא טעם טעם מות, אף זה לא היה ראוי לטעום טעם מות. היא דעתיה דרבי ברכיהבשם רבי חנין דאמר: כל זמן שהיה ...

Rabbi Papus expounded: "Behold, the man has become as one of us" - like one of the ministering angels. Rabbi Akiva said to him: Enough, Papus. He said to him: How then do you explain: "Behold, the man has become as one of us"? He said to him: That the Holy One blessed be He gave him two paths, the path of life and the path of death, and he selected for himself another path. is interpreted as "from him." He chose "one" path, by himself. Rabbi Yehuda bar Simon ...

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

KEHOT'S NOTE

ב"ר כא, ה.

38

ואהבת בבחי יש מי שאוהב

It explains that "You shall love Havayah your Elokim" means drawing down the revelation that Havayah is Elokim, and that this is the second bride, "my soul yearns," in which the soul's expiring is still as an existing self: there is someone who loves.

KEHOT'S NOTE

בשרש מצות התפלה פרק מא (קלט, א) מבאר זה "להמשיך תמיד בחי גילוי אלקות להיות הוי' הוא האלקים וזהו ואהבת את הוי' אלקיך שיהי גילוי בחי הוי' למטה זה אלי כו' וזהו בחי כלה שני לשון כלתה נפשי שהכלות הנפש הוא בבחי יש עדיין יש מי שאוהב כו'".

39 בד"ה בכ"ה בכסלו באופן אחר קצת

The "somewhat different manner": there "with all your soul" means that even the animal soul is subdued and transformed, a self-sacrifice that is not at "One" but at "Blessed be the name."

KEHOT'S NOTE

תו"א כט, ב. ושם כי "ובכל נפשך היינו שגם בחי' נה"ב הי' בבחי' אתכפייא ואתהפכא כי שמס"ג זו אינה באחד אלא בבחי' ברוך שם כבוד מלכותו כו". וראה סה"מ תרס"ו ע' קלה. באוה"ת תרומה ע' אישסח מבאר שכאן מדבר בענין "ומס"ג והרצון בבחי' זו הוא באחד דוקא כי בחי' זו נמשך מההתבוננו' באחד איך דכולא קמ"י כל"ח" ושם בע' אישסט בענין למסור נפשו באחד "והרי במשנה דרשו זה על ובכל נפשך, אך כי מס"ג באחד ענינו מסירת הרצון דהיינו להיות ועמך לא חפצתי", ע"ש.

40 שכינתא עילאה . . תתאה

It explains that the root of self-sacrifice at "One" (the higher unity) in every Jew is called the Higher Shechinah, and the root of the yearning love "with all your soul" (the lower unity) is called the Lower Shechinah, which dwells among the lower beings and from which Jewish souls receive.

KEHOT'S NOTE

ת"י (תל"ח). ושם (קנו, א [תז"ח ק, ד]. קנח, א. [תז"ח קא, ד]. קסו, ב [תז"ח קח, א]. קעג, ב [תז"ח קיד, ג]). זח"א (כו, א. נ. ב.). וע' זח"ג (קח, ב.). [כ]. וראה הביאור בשרש מצות התפלה שם "דהיינו המקור והשרש שהי' בכל א' מישראל בחי' המס"ג הנ"ל, נקי שכינה ששורה בתחתונים שמשם מקבלים נשמות ישראל, והמקור והשרש לבחי' מס"ג וכליון הנ"ל באחד שהוא מבחי' יחודי נקי שכינתא עילאה והמקור והשרש לבחי' ואהבת בכל נפשך בכלות הנפש ותשוקה שהוא מבחי' יחודי נקי שכינתא תתאה", וראה אוה"ת שה"ש כך ג ע' תתט. באוה"ת שמות ע' נח מבאר שזה כי בחי' מס"ג שבק"ש.

41 שכינתא עילאה ושכינתא תתאה

One of the Zohar passages the Kehot note gives for the Higher and Lower Shechinah.

ספר זוהר, בראשית פ"ג:רל"ה-86:248-83:235 Zohar, Bereshit פ"ו:רמ"ח

Similarly we can interpret the text "the heavens and the earth" to mean that the higher Shekinah and the lower Shekinah will be joined in the union of male and female; this has already been explained, as the colleagues have noted.'

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

42 בפרדס ש"ח פ"ג . . ושכינתא תתאה

It quotes Pardes, in the name of the Tikkunim, that the Higher Shechinah is Binah and the Lower Shechinah is Malchus.

KEHOT'S NOTE

באוה"ת שה"ש כך ג ע' תתט "בפרדס שער ח פ"ג בשם הת"ז פי' דשכינתא עילאה הוא בינה ושכינתא תתאה הוא בחי' מל"י."

43 ובזהר הרקיע ר"פ בראשית

An explanation of the Zohar HaRakia passage cited here.

KEHOT'S NOTE

נתבאר בסה"מ תקס"ג ע' ב. ביאורו להצ"צ כך ב ע' תקפו ואילך.

44 ובזהר הרקיע ר"פ בראשית . . אוף כנ"י

It adds that the rose is Malchus of Atzilus, the Nukva of Z'eir Anpin, while the Congregation of Israel, called "the bride of Moshe," is inward within Z'eir Anpin and clothes itself in the outer Malchus.

KEHOT'S NOTE

באוה"ת שה"ש כך ג ע' תתט מוסיף "דשושנה הוא מל' דאצי' נוק' דו"א וכנסת ישראל הוא נקי' כלת משה והיא בפנימיות בתוך ז"א והיא מתלבשת במל' החיצונה". וזהר הרקיע נתבאר בארוכה בביאורו להצ"צ כך ב ע' תקפה ואילך.

45 מה שושנה כי אוף כנ"י

The Zohar's opening: "As the rose among the thorns, so is the Congregation of Israel."

ספר זוהר, הקדמה א' א-ב:ד' 1:1-2:4 Zohar, Introduction

1This chapter, a preliminary exposition of Gen. 1, serves to introduce the reader to the circle of R. Simeon and his colleagues, and to give him an idea of the scope and nature of their discussions. It is somewhat more discursive and fanciful than the main body of the Zohar. Rabbi Hizkiah opened his discourse with the text: As a lily among thorns, etc. (S.S. 2, 2). 'What', he said, 'does the lily symbolise? It symbolises the Community of Israel. As the lily among thorns is tinged with red and ...

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

46 בד"ה ששים המה מלכות

There the Alter Rebbe explains that now, because the chain of worlds flows from the "river" through many contractions, creatures appear separate; in the future the essence of the "spring" will be revealed below and there will be unity below as above.

KEHOT'S NOTE

לקמן שה"ש לט, ג.

47 בד"ה וזכור את אשר עשה לך עמלק

The discourse the text cites for the meaning of the Congregation of Israel.

KEHOT'S NOTE

תו"א פד, ב.

48 וע' בסה"מ סי' קנו

The Kehot note identifies the abbreviated work as Hadras Melech; Or HaTorah quotes it as saying that the Congregation of Israel is Binah, though not literally Binah, but that this is the essence of the matter.

KEHOT'S NOTE

בספר הדרת מלך. נעתק באוה"ת שה"ש כך ג ע' תתט "וז"ל דכנ"י היינו בינה, ודע שאין הכוונה בינה ממש אלא כך הוא עיקרן של דברים" ע"ש שמאריך בלשונו.

49 בד"ה וארשתין לי

There day and night are Z'eir Anpin and Nukva, and the Alter Rebbe explains "know today and take to heart" as uniting the two inclinations so that Havayah and Elokim

are joined, a union that depends on an arousal from below.

במדבר ח' כ"ב:8 Numbers

דבר אליהם ואמר אליהם בהעלתה את הנרות אל מול פני המנורה לאירו שבעת הנרות:

'Speak unto Aaron, and say unto him: When thou lightest the lamps, the seven lamps shall give light in front of the candlestick.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

לעיל במדבר ח, ב.

50

סדי"ה כי אתה נרי

There the Alter Rebbe distinguishes two loves hinted in the Name Havayah: a love from above, a gift, and a love born in the soul that contemplates G-d's greatness, the two "colors" of a flame.

KEHOT'S NOTE

תו"א מקץ מא, א.

51

הוי" . . הוא אלקים

"Havayah is Elokim": the Name of revelation and the Name of concealment are one.

דברים ד' ל"ט:4 Deuteronomy

וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד:

know this day, and lay it to thy heart, that the L-RD, He is G-d in heaven above and upon the earth beneath; there is none else.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

דברים ד, לט. ובמאמר אדה"צ — כתובים ח"ב ע' א' (שקרו לודאי שזהו קיצור ותוכן מהצ"צ להמאמר דכאן) נוסף "וכתי שמש ומגן הוי" אלקים, כמו המגן שמסתיר הארת השמש, והיינו כהדין קמצא דלבושא מיניי וביי. והיינו להיות התהוות נבראיי ונפרדיי כי נתאוה להיות לו דירה בתחתונים. ואמנם התכלית הוא להיות אח"כ ביטול היש והוא בחי' אהבה בכל נפשך תשוקת כל הנבראיי מלאכי ונשמות לאלקותו ית' שיש מי שאוהב. ובחי' זו נקי' כלה מלשון כלות הנפש". ע"ש. וראה כעין זה באוה"ת שה"ש כרך א ע' טז.

PARAGRAPH 4

52

בחי' חות דרגא

The Tzemach Tzedek cites the Talmud's phrase "descend a level" from Yevamot 63a as the source of chas darga.

KEHOT'S NOTE

"כנוצר בפרק הבע"י דס"ג ע"א נחית דרגא" — אוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תקטז ע"ש.

...שיר השירים אשר לשלמה ישקנו מנשיקות פיהו כי

53

בחי' חות דרגא

"Descend a level and take a wife"; the groom as one who comes down a level.

Yevamot 63a ס"ג אבמות

54

קול מצהלות חתנים מחופתם

The text of the seventh wedding blessing, which speaks of "the grooms' jubilation from their wedding canopies"; the plural hints at two grooms.

Ketubot 8a:6 ו' א: כתובות

"ברוך אתה ה', אלקינו מלך העולם, אשר ברא ששון ושמחה, חתן וכלה, גילה, רינה, דיצה, חדוה, אהבה ואהבה ושלום וריעות. מהרה ה' אלקינו ישמע בקרי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה, קול חתן וקול כלה, קול מצהלות חתנים מחופתם ונערים ממשתה נגינתם, ברוך אתה ה', משמח חתן עם הכלה".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

55

תרי משמע

It explains the point that "grooms" implies two.

KEHOT'S NOTE

בשרש מצות התפלה פרק מג, מבאר זה ע"ש.

56

מלך משובח ומפואר

KEHOT's marei makom for these words (its note is below).

KEHOT'S NOTE

ברכת ברוך שאמר.

PARAGRAPH 5

57

עד שלא נבדח"ע ה' הוא ושמו בלבד

The note refers there for a precise discussion of the wording of this saying.

KEHOT'S NOTE

פדרי"א פ"ג. וראה דיוק גי' זהו בהקדמת השל"ה בתחלתה. קטע מכאן נעתק בסה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' רצו.

58

עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד

"Before the world was created there was only the Holy One, blessed be He, and His great Name"; the maamar asks what a "name" can mean before there was anyone to call it.

פרקי דרבי אליעזר ג' ב' ג' 3:2-3 Pirkei DeRabbi Eliezer

עד שלא נברא העולם, היה הקדוש ברוך הוא ושמו הגדול בלבד, ועלה במחשבה לברא את העולם, והיה מחרט את העולם לפניו ולא היה עומד. משלו משל, למה הדבר דומה? למלך שהוא רוצה לבנות פלטרים שלו, אם אינו מחרט בארץ יסודותיו ומבאיו ומוצאיו, אינו מתחיל לבנות, כך הקדוש ברוך הוא החריט לפניו את העולם ולא היה עומד עד שברא את התשובה. שבעה דברים נבראו עד שלא נברא העולם, ואלו הן: תורה, גיהנם, וגן עדן, וכסא הכבוד, ...

Before the world was created, the Holy One, blessed be He, with His Name alone existed, and the thought arose in Him to create the world. He began to trace (the foundations of) the world before Himself, but it would not stand. They told a

parable, To what is the matter like? To a king who wishes to build a palace for himself. If he had not traced in the earth its foundations, its exits and its entrances, he does not begin to build. Likewise the Holy One, blessed be ...

Pirke DeRabbi Eliezer, Sefaria Vocalized Edition (Public Domain) • Pirke de Rabbi Eliezer, trans. Rabbi Gerald Friedlander, London, 1916 (Public Domain)

59 נקרא בגמרא ובמדרשים בשם הקב"ה

In Tazria the Alter Rebbe sets out to explain why the Sages call the Creator "the Holy One, blessed be He," in the context of the Heavenly Academy and the power of the Sages' Torah study.

KEHOT'S NOTE

ראה לעיל תזריע כב, ג. בהעלותך לד, ג. בשרש מצות התפלה פרק מג. שם מז, א. קב, ב. קלא, א. וראה אוה"ת פנחס ע' ארי. סה"מ עזרי"ת ע' קעו ואילך. אגה"ק סי' ז.

60 בביאור ע"פ כי עמך מקור חיים

The explanation on "For with You is the source of life" that the text itself cites.

KEHOT'S NOTE

תו"א לה, ג.

61 ולקמן . . צאינה וראינה

The first discourse on "Go forth and see," later in Shir HaShirim, cited by the text.

KEHOT'S NOTE

דף כא, ב.

62 הקב"ה יושב ועוסק בתורה

Kehot's marei makom for these words (its note is below).

KEHOT'S NOTE

בתדא"ר רפ"ח והעיקר מע"ז ג, ב. ד, ב.

63 הקב"ה יושב ועוסק בתורה

The Talmud describes G-d's "day": the first three hours He sits and studies Torah. The Alter Rebbe reads "sitting" as lowering Himself into the Torah.

Avodah Zarah 3b:7ז"ג עבודה זרה ג' כ:

איני? והא אמר רב יהודה אמר רב: שתיים עשרה שעות הוי היום, שלש הראשונות — הקדוש ברוך הוא יושב ועוסק בתורה, שניות — יושב ודן את כל העולם כולו, פיון שרואה שנתחייב עולם כלליה — עומד מכסא הדין ויושב על כסא רחמים,

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

64 והארה זו נק' בחי' שם

This passage is quoted there.

KEHOT'S NOTE

מובא אוה"ת יתרו ע' תתלד.

65 והשרש והיכולת

A parallel discussion of the "capacity" in the Infinite One to radiate.

KEHOT'S NOTE

ראה דרך מצותיך קלו, א. אוה"ת ענינים ע' קמא. אוה"ת פ' יתרו ע' תתלה.

בכחך הגדול

"With Your great power": the power that is His great Name.

Deuteronomy 9:29ט"כ"דברים ט'

והם עמך ונחלתך אשר הוצאת בְּכַחְךָ הַגָּדֹל וּבְיָרְעָךָ הַנִּטְוִיָּה:

Yet they are Thy people and Thine inheritance, that Thou didst bring out by Thy great power and by Thy outstretched arm.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

דברים ט, כט.

67 בד"ה אתם נצבים

The discourse the text cites for G-d's essence not being in the category of bestowal.

KEHOT'S NOTE

לעיל שם מד, ג.

68 וכמ"ש במ"א בפ"י כי עמך מקור חיים

There the Alter Rebbe explains that a divine Name or attribute such as Shechinah refers not to the attribute itself but to the illumination of the Infinite clothed in it, citing Pardes; the essence in itself is utterly simple and none of the attributes.

KEHOT'S NOTE

ראה לעיל ויקרא נא, ד.

69 כי בעילה ועלול יש שינוי בהעילה

A later discourse in Shir HaShirim, on "There are sixty queens," that returns to the idea that a cause is changed by its effect.

KEHOT'S NOTE

ראה לקמן מ, ב.

70 הוא רק מבחי' שמו . . שמו הגדול

The Tzemach Tzedek refers to this passage, noting that it explains that this is also what is called "His great Name."

KEHOT'S NOTE

באוה"ת שה"ש כרך א ע' רסד מציינ' לכאן "ושם פ"י שזהו הנק' ג"כ שמו הגדול".

71 בפ' שלח ע"פ אני

In Shelach several holy Names are at the level of the light that fills all worlds, while His great Name is above even the light that encompasses all worlds.

KEHOT'S NOTE

לעיל פ' שלח מח, ג דשם נתבאר כי יש כמה שמות הקדושים שהם בבחי' ממכ"ע אבל שמו הגדול הוא מה שלמעלה גם מבחי' סוכ"ע. בכמה מקומות מציינ' כ"ק הצי"צ גם ללקויות פ' בהר מא, ג. ובאוה"ת שה"ש כרך א ע' רסד מציינ' לכאן "וע"ש שזהו מענין יהא שמי' רבא מברך".

72 ובפ' פינחס בד"ה צו את בניי

The discourse on "Command the children of Israel" about the daily offerings and the prayers instituted in their

place, where the numerical equivalence of shemo and ratzon is discussed.

KEHOT'S NOTE

לעיל פ' פינחס עז, ג.

73

צו את בניי

The verse opening the Pinchas discourse cited on shemo having the value of ratzon.

Numbers 28:2 כ"ח:ב

צו את־בני ישראל ואמרת אליהם את־קרבני לחמי לאשי ריח ניחח־י
תשמרו להקריב לי במועדו:

Command the children of Israel, and say unto them: My food which is presented unto Me for offerings made by fire, of a sweet savour unto Me, shall ye observe to offer unto Me in its due season.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

74

שמו גימ' רצון

Kehot's note points to where this is explained further: Pri Etz Chaim.

KEHOT'S NOTE

פע"ה ש' הק"ש סופכ"ח. [כ].

75

וע"פ ואלה שמות

The discourse on "These are the names" is printed there.

KEHOT'S NOTE

נדפס באוה"ת שמות עי קג ואילך. וראה תו"א מט, ד ואילך. וראה גם אוה"ת פ' יתרו עי תתלד.

76

ואלה שמות

The verse of another discourse cited on G-d's Name.

Exodus 1:1 א':א

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו בָּאוּ:

NOW THESE are the names of the sons of Israel, who came into Egypt with Jacob; every man came with his household:

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

77

"His Name alone is exalted": even His Name is above the worlds.

Psalms 148:13 ג:ח

יהללו את־שם ה' כִּי־נִשְׁגַּב שְׁמוֹ לְבָדוֹ הוֹדוּ עַל־אָרֶץ וְשָׁמַיִם:

Let them praise the name of the L-RD, For His name alone is exalted; His glory is above the earth and heaven.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

78

Kehot's note points to Song of Songs 6:8 for these words.

Song of Songs 6:8 ו':ח

ששים המה מלכות ושמונים פילגשים ועלמות אין מספר:

There are threescore queens, And fourscore concubines, And maidens without number.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

79

משמו הגדול

A further discussion of "His great Name."

KEHOT'S NOTE

ראה אוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תקעב.

והנה התלבשות . . להתלבש בתורה

80

This passage is quoted there, with the addition that "His great Name" is the higher Name Havayah, above the division of the notes, which is the meaning of "the Holy One, blessed be He."

KEHOT'S NOTE

מובא בד"ה וזאת חנוכת המזבח — תר"מ סעי' כא ומוסיף: "פ' שמו הגדול היינו שם הוי' דלעילא שלמעלה מהפסיק טעמא דהיינו ענין הקב"ה . . ע"ש בארוכה.

81

חכים ולא בחכמה ידיעא

Kehot's marei makom for these words (its note is below).

KEHOT'S NOTE

ת"ז בהקדמה (פתח אלי').

82

חכים ולא בחכמה ידיעא

From Patach Eliyahu: G-d is "wise, but not with a knowable wisdom"; the light above Chochmah that clothes itself in it.

Tikkunei Zohar 17a ז"א תקוני זוהר

83

כי הנה הטעמים

The notes of the Torah are explained there at length.

KEHOT'S NOTE

נתאבר בארוכה בד"ה זאת חנוכת תר"מ סעי' כג.

84

כי עמך מקור חיים

"For with You is the source of life": even the source of life is only "with" G-d, secondary to Him.

Psalms 36:10 י"ו:ל

כִּי־עִמָּךְ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאָה־אוֹר:

For with Thee is the fountain of life; In Thy light do we see light.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

תהלים לו, י.

85

ואהי אצלו שעשועים

The Torah, as Wisdom, says "I was beside Him... a delight": the notes of the Torah come from G-d's delight.

Proverbs 8:30 ח:ל

וְאֶהְיָ אֶצְלוֹ אֶמּוֹן וְאֶהְיָ שְׁעִשׂוּעִים יוֹם מִשְׁחָקָתָ לִפְנֵי בְּכָל־עַתָּה:

Then I was by Him, as a nursling; And I was daily all delight, Playing always before Him,

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

משלי ח, ל.

86

תורתך שעשעתי

"I delight in Your Torah": the Torah as the vessel of G-d's delight.

Psalms 119:70 ע"ט:ט

טָפַשׁ כַּחֲלֵב לִבִּי אֲנִי תוֹרַתְךָ שְׁעִשְׂעַתִּי:

Their heart is gross like fat; But I delight in Thy law.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

תהלים קיט, ע.

87 ויהי מקץ שנתים ימים

The verse opening the discourse the Alter Rebbe cites on the song and notes of the Torah.

Genesis 41:1 א"א: בראשית

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפְרָעָה חָלַם וַהֲגָה עִמָּד עַל־הַיָּר:

And it came to pass at the end of two full years, that Pharaoh dreamed: and, behold, he stood by the river.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

88 והניף הכהן אותם

The verse opening a discourse in Parshas Emor cited for the same theme.

Leviticus 23:20 כ"ג: ויקרא

וַהֲנִיף הַכֹּהֵן אֹתָם עַל לֶחֶם הַכֹּכָרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי ה' עַל־שְׁנֵי כִבְשִׁים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַה' לִכְהֵן:

And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the L-RD, with the two lambs; they shall be holy to the L-RD for the priest.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

89 ויהי בישרון מלך

"And He was King in Yeshurun"; Yeshurun is read as related to shir, song, linking the Torah's song to G-d's kingship.

Deuteronomy 33:5 ה"ו: דברים

וַיְהִי בִישְׁרוֹן מֶלֶךְ בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עַם יַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל:

And there was a king in Jeshurun, When the heads of the people were gathered, All the tribes of Israel together.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

90 כח אד'י

"Let the power of Ado-nai be great": G-d's "power" to radiate is His Name.

Numbers 14:17 י"ז: במדבר

וְעַתָּה יִגְדֹּלֶנָּה כֹחַ אֲדֹנָיִי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְאֹמֹר:

And now, I pray Thee, let the power of the L-rd be great, according as Thou hast spoken, saying:

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

במדבר יד, יז.

91 אורייתא מחכ' נפקת

"The Torah comes forth from Chochmah"; the Alter Rebbe stresses "comes forth" to show this refers only to the Torah's revealed level.

Zohar II, 121a א"ב קבא,

KEHOT'S NOTE

זח"ב קבא, א. וראה שם פה, א.

92 "Moshe commanded us the Torah": the verse of the dis-

שיר השירים אשר לשלמה ישקנו מנשיקות פיהו כי

course cited in Vezos HaBerachah.

Deuteronomy 33:4 ד"ג: דברים

תֹּרָה צִוְּהֵנוּ מֹשֶׁה מֹרֶשֶׁה קְהֵלֶת יַעֲקֹב:

Moses commanded us a law, An inheritance of the congregation of Jacob.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

PARAGRAPH 6

93 The verse being explained word by word in this section.

Song of Songs 1:1 א"א: שיר השירים

שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמָה:

THE song of songs, which is Solomon's.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

94 "And the chayos ran and returned": the pattern of rising and returning that defines song.

Ezekiel 1:14 י"ד: יחזקאל

וַהֲחַיּוֹת רָצוּא וָשׁוּב כְּמֵרָאָה הַבֹּקֶץ:

And the living creatures ran and returned as the appearance of a flash of lightning.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

95 הוא בחי' מטי ולא מטי

The Tzemach Tzedek refers here and explains that this is G-d's own song, from above to below: the Song of Songs is the higher song, the song of the Torah with its notes, through which the Infinite Light clothes itself in Chochmah, and from which the songs from below to above receive.

KEHOT'S NOTE

באווה"ת בראשית כרך ה תתקו, ב מציין לכאן שזהו שיר של הקב"ה שמלמעלה למטה. ופ"י שרי השירים היינו שיר העליון שהוא רננה דאורייתא זרקא מקף שופר וכו' שבהם ועל ידם נמשך להיות התלבשות אא"ס בחכמה ומבחי' שיר הנ"ל מקבלים השירים שמלמטה למעלה כו' ע"ש.

96 ועיין בעץ חיים

Kehot's marei makom for these words (its note is below).

KEHOT'S NOTE

ע' ש' אח"פ (רפ"ב ד"ה ודע). ושם ריש ש' עקודים. [כ].

97 בכיור ענין מוצאיהם למסעיהם

The explanation of "their goings out by their journeys" that the text cites on "reaching and not reaching."

KEHOT'S NOTE

לעיל פ' מטות.

98 מוצאיהם למסעיהם

The verse of the journeys in the wilderness, on which the discourse cited about "reaching and not reaching" is based.

Numbers 33:2 ב"ב: במדבר

וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־מוֹצְאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל־פִּי ה' וְאֵלֶּה מַסְעֵיהֶם לְמוֹצְאֵיהֶם:

שירין ותושבחה ואיהי סלקא על כלהו עד אין סוף הה"ד רבות בנות
עשו חיל ואת עלית על כלנה.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

109 ועמש"ל מענין ישורון

The passage explains "Praise G-d in His holiness" as the holiness above all bestowal, from which light and life descend through many screens and contractions, "line by line," so that the worlds can receive it.

KEHOT'S NOTE

ראה לעיל פ' נצבים מה, א.

110 ולא ראה עמל בישראל

The verse of the Balak discourse cited at the end of the paragraph.

במדבר כ"ג:כ"א Numbers 23:21

לֹא־הָבִיט אֵין בְּיַעֲקֹב וְלֹא־רָאָה עֹמֶל בְּיִשְׂרָאֵל הִ' אֱלֹקָיו עִמּוֹ וְתִרְעוּת מְלָךְ בּוֹ:

None hath beheld iniquity in Jacob, Neither hath one seen perverseness in Israel; The L-RD his G-d is with him, And the shouting for the King is among them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

111 Kehot's note points to Zohar, Vayeilech 3:17-5:27 for these words.

ספר הזהר, וילך ג'י"ז-ה':כ"ז Zohar, Vayeilech 3:17-5:27

112 Kehot's note points to Song of Songs 4:2 for these words.

שיר השירים ד':ב Song of Songs 4:2

שִׁנְיָךְ כְּעֶדֶר הַקְּצוּבוֹת שְׁעָלוּ מִן־הַרְחָצָה שְׂכָלָם מִתְאִימוֹת וְשִׁכְלָה אֵין בָּהֶם:

Thy teeth are like a flock of ewes all shaped alike, Which are come up from the washing; Whereof all are paired, and none faileth among them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

PARAGRAPH 7

113 אשר לשלמה

This passage is quoted there with other glosses.

KEHOT'S NOTE

קטע זה מובא באוה"ת ויקרא כרך א ע' רמט עם הגהות אחרות ע"ש.

114 עושה שלום במרומיו

"He makes peace in His heights": the verse the Midrash explains as peace between the angels of fire and water.

איוב כ"ה:ב Job 25:2

הַמִּשַׁל וְפָחַד עִמּוֹ עֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרְוֵמָיו:

Dominion and fear are with Him; He maketh peace in His high places.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

115 עושה שלום במרומיו מיכאל שר של מים

The Midrash: Michael is of snow (water) and Gavriel of fire, yet they do not harm each other, because G-d makes

...שיר השירים אשר לשלמה ישקנו מנשיקות פיהו כי

peace between them.

במדבר רבה י"ב:ח"ד Bamidbar Rabbah 12:8

KEHOT'S NOTE

במד"ר פ"ב, ח. ע"ל במדבר (י, א). וש"נ. [כ].

PARAGRAPH 8

116 בטפה זו שאין ערוך ממש כו'

A passage from here is quoted there, with a gloss explaining that the "drop" means the drop of the masculine waters (mayin duchrin), the flow from above.

KEHOT'S NOTE

קטע מכאן מובא באוה"ת ויקרא כרך א ע' רנט ושם יש הגהה לכאן: "ור"ל טפת מ"ד".

117 מוכרח להיות המשכת עונג עליון

A gloss there refers to the second discourse on "To my mare," chapter 2 (42a), on how the supernal delight was.

KEHOT'S NOTE

באוה"ת ויקרא כרך א ע' רנט יש הגהה: "(ע' בד"ה לסוסתי השני פ"ב דמ"ב ע"א גבי כך היתה התענוג העליון כו')".

118 דכר ונוקי גם יחד

A gloss there refers to the Zohar, Acharei 59b, on "brothers dwelling together (gam yachad)."

KEHOT'S NOTE

באוה"ת ויקרא כרך א ע' רנט יש הגהה: "(ע' זח"ג פ' אחרי דני"ט ע"ב ס"פ מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד)".

119 דכר ונוקי גם יחד

The gloss in Or HaTorah refers to the Zohar on "how good... when brothers dwell together (gam yachad)" for the union of masculine and feminine.

ספר הזהר, אחרי מות ט':נ"ח-ט"ז Zohar, Achrei Mot 9:58-67

It has been taught in the name of R. Jose: Once the people were short of rain and they sent a deputation to R. Simeon, R. Jesse, R. Hizkiah and the rest of the Companions. R. Simeon was on the point of going to visit R. Pinchas ben Jair, along with his son R. Eleazar. When he saw them he exclaimed: ' "A song of ascents; Behold how good and how pleasant it is for brethren to dwell together in unity" (Ps. 133, 1). The expression "in unity", ' he said, ...

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

120 שלמה . . מלך שהשלום שלו

A long discussion of the halachic sources (the Talmud in Shevuos, the Rambam, the Tosafos, the Agudah) on whether Shlomo in the Song of Songs is a sacred Name that may not be erased; the Agudah rules that every Shlomo there is sacred except "the thousand are yours, Shlomo."

KEHOT'S NOTE

בארוכה באוה"ת שה"ש כרך א ע' ב וז"ל: "והוא ספ"ד דשבועות דל"ה ע"ב ושם מסיים שיר למי שהשלום שלו, וכ"פ הרמב"ם פ"ו מהל' יסוה"ת הלי טי וסיים והרי הוא כשאר הכינויין, וע"ש בכ"מ דר"ל שאינו כמו ז' שמות שאין נמחקין, ובנה"כ ביו"ד ססי רע"ו הביא מהתוספות פ"ק דסוטה ד"י ע"א ד"ה

אלא מעתה לא ימחה דס"ל דשלום עדיף מהכינויין חנון ורחום ואינו נמחק, אם כן לדבריהם ודאי כמו כן שלמה שבשה"ש אינו נמחק. וכ"פ האגודה ס"פ שבועות העדות סי' כ"ד וז"ל כל שלמה האמור בשיר השירים קדש ואין נמחקין חוץ מזה האלף לך שלמה עכ"ל" — ע"ש.

121 שלמה בחול"ם מלך שהשלום שלו

The Talmud teaches that every "Shlomo" in the Song of Songs is sacred, referring to "the King to whom peace belongs."

שבועות ל"ה ב:ט"ז-17:16 Shevuot 35b

כל "שלמה" האמורין בשיר השירים – קדש, שיר למי שהשלום שלו; חוץ מזה: "כרמי שלי לפני האלף לך שלמה" – שלמה לדידה, "ומאתים לנטרים את פרי" – רבנן. ויש אומרים, אף זה חול: "הנה משתו של שלמה ששים". אף זה – ולא מיבעי האיך? אלא הא דאמר שמואל: מלכותא דקטלא חד משיטא בעלמא לא מיענשא, שנאמר: "כרמי שלי לפני האלף לך שלמה" – למלכותא דרקינא, "ומאתים לנטרים את פרי" – למלכותא דארעא; שמואל לא כתנא קמא ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

122 שלמה בחול"ם מלך שהשלום שלו

The Rambam rules that Shlomo in the Song of Songs is a sacred appellation, like other descriptive names of G-d.

משנה תורה, Mishneh Torah 6:9 הלכות יסודי התורה ר:ט

... כל השמות האמורים במיכה חל. כל השמות האמורים בנבות קדש. כל שלמה האמור בשיר השירים קדש והרי הוא כשאר הכנויין חוץ מזה (שיר השירים ח יב) "האלף לך שלמה". כל מלכא האמור בדניאל חל חוץ מזה (דניאל ב לו) "אנת מלכא מלך מלכא" והרי הוא כשאר הכנויין:

All the Names mentioned in connection with Abraham, are sacred, even this one, saying: "My L-rd, if now I have found grace" (Gen. 18.3), is sacred. All the names mentioned in connection with Lot are profane, save this one: "Not so my L-rd, I pray Thee, behold if now Your servant has found grace" (Ibid. 118.19). All the Names mentioned in connection with Geboth Benjamin (Judg. 20) are sacred. All the names mentioned in connection with Micha (Ibid. 17) are profane. All the Names mentioned in connection with Naboth (I ...

Torat Emet 363 (Public Domain) • Mishnah Torah, Yod ha-hazakah, trans. by Simon Glazer, 1927 (Public Domain)

123 כי שלמה בחולם . וגם שלמה בה

The Tzemach Tzedek notes that in the verse "binding his foal to the vine" the heh of iroh, pronounced with a cholam, likewise hints at the union.

KEHOT'S NOTE

באוה"ת ויקרא כרך א ע' רס מציין שגם בפסוק אוסרי לגפן עירה הה"א של עירה בחולם רומז ג"כ לבחי היחוד.

124 ישקני מנשיקות פיהו

"Let him kiss me with the kisses of his mouth": the inner

love that bypasses the chain of worlds.

Song of Songs 1:2 א:ב"י שיר השירים

ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דידך מין:

Let him kiss me with the kisses of his mouth— For thy love is better than wine.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

שה"ש א, ב.

125 בד"ה מי יתנך

The discourse the text cites on the kiss.

KEHOT'S NOTE

תו"א פ, ד. וראה אוה"ת שה"ש כרך א ע' כד. ושם מוסיף "ושם נתבאר שהוא המשכה מבחי העקודים שלמעלה מבחי התלבשות בכלים" ע"ש.

126 מי יתנך כאח לי כו' אשקך

"If only you were as a brother to me... I would kiss you": the verse of a discourse on the kiss.

Song of Songs 8:1 ח:שיר השירים

מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי אמצאך בחוץ אשקך גם לא יבזו לי:

Oh that thou wert as my brother, That sucked the breasts of my mother! When I should find thee without, I would kiss thee; Yea, and none would despise me.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

127 יומם יצוה חי חסדו

Kindness drawn down by day and song rising at night: the two directions of the union.

Psalms 42:9 ט:תהלים

יומם יצוה חי חסדו ובלילה שירה עמי תפלה לאל חי:

By day the L-RD will command His lovingkindness, and in the night His song shall be with me, even a prayer unto the G-d of my life.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

תהלים מב, ט. ראה יהל אור ע' קסח.

128 The Talmud's three parts of G-d's day, which the Alter Rebbe matches to the three triads of Sefiros.

עבודה זרה ג' ב:7:3 Avodah Zarah

איני? והא אמר רב יהודה אמר רב: שמים עשרה שעות הוי היום, שלש הראשונות — הקדוש ברוך הוא יושב ועוסק בתורה, שניות — יושב ודן את כל העולם כולו, כיון שרואה שנתחייב עולם כלליה — עומד מכסא הדין ויושב על כסא רחמים,

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

129 שהוא ענין התלבשות או"ס בהשפעה

The note refers there on the meaning of G-d's "sitting."

KEHOT'S NOTE

ראה ספר החקירה פ, ב בענין ישיבה.

130 לחמו בלחמי

"Come, eat of My bread": Netzach and Hod are called

bread.

משלי ט:5 Proverbs 9:5

לֵכוּ לֶחֱמוּ בִלְחָמִי וּשְׁתּוּ בַיַּיִן מִסֻּכְתִּי:

'Come, eat of my bread, and drink of the wine which I have mingled.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

131 ולחם לבב אנוש יסעד

“Bread that sustains the heart of man”; the Zohar explains this bread as ground by the heavenly millstones, Netzach and Hod.

תהילים ק"ד:ט"ו Psalms 104:15

וַיֵּיזֶן יְשׁמֹחַ לִבְב־אָנוּשׁ לְהַצְחִיל פָּנִים מִשְׁמֶן וְלָחֶם לִבְב־אָנוּשׁ יִסְעֵד:

And wine that maketh glad the heart of man, Making the face brighter than oil, And bread that stayeth man's heart.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

132 באגה"ק בדי"ה להבין משל ומליצה

The letter the text cites on the Sefiros of Netzach, Hod and Yesod.

KEHOT'S NOTE

סי טו. וראה בליקוט פירושים ומ"מ — חסידים שם.

133 אבל בלילה שירה . . שיר המלאכים

The Kehot note cites the angel who told Yaakov that dawn had come and it was its time to sing, raising a question on when the angels sing.

חולין צ"א Chullin 91b

KEHOT'S NOTE

ביהל אור עי קסו מציין למהרש"א שהקשה מגמרא חולין צא, ב ע"פ כי עלה השחר הגיע זמני לומר שירה ע"ש.

PARAGRAPH 9

134 והנה כל זה . . ויקם עדות ביעקב

This passage is copied there.

KEHOT'S NOTE

קטע זה נעתק באוה"ת כרך ז פי ויקהל עי ביתב.

135 ויקם עדות ביעקב

“He established a testimony in Yaakov and set a Torah in Israel”: the Torah placed below among the people, the second groom.

תהילים ע"ח:5 Psalms 78:5

וַיָּקֶם עֲדוּת בְּיַעֲקֹב וַתּוֹרָה שָׁם בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדִיעֵם לְבָנֵיהֶם:

For He established a testimony in Jacob, And appointed a law in Israel, Which He commanded our fathers, That they should make them known to their children;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

תהלים עח, ה.

...שיר השירים אשר לשלמה ישקנו מנשיקות פיהו כי

136 אלפים שנה . . קדמה התורה

The Midrash that the Torah preceded the world by two thousand years; read here as the Torah's first home in Chochmah and Binah.

מדרש תהילים צ"ד:4 Midrash Tehillim 90:4

דבר אחר אמר רבי יהודה ברי סימון בשם ריש לקיש למה נקרא שמו איש האלקים מה האיש אם מבקש להפך נדרי אשתו מפר ואם מבקש מקיים שנאמר (במדבר ל יד) אישה יפירנו וגו'. כך כביכול משה אומר להקב"ה (שם י לה-לו) קומה ה'. שובה ה':

OYW (Public Domain)

בראשית רבה ח':ב' Bereshit Rabbah 8:2

... היום של ששי שואל של חמישי וכו', עד לראשון למי היו שואלין? לא לתורה, שקדמה לברייתו של עולם! דאמר רבי שמעון בן לקיש: שני אלפים שנה קדמה התורה לברייתו של עולם, הדא הוא דכתיב (משלי ח): ואהיה אצלו אמון וגו'. ויומו של הקדוש ברוך הוא אלף שנים, דכתיב: כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול. הוי, הזאת ידעת מני עד וגו'. התורה יודעת מה קודם לברייתו של עולם, אבל אתה אין לך עסק לדרוש, אלא (איוב כ): מני שים אדם עלי ארץ. רי אלעזרבשם בן סירא אמר: בגדול ממך אל ...

Rav Hama bar Hana began: “Have you known this from [oldest times?]” (Job 20:4). Rav Hama bar Hana said: This is analogous to a city that received its supplies by donkey drivers. They would ask one another: ‘What is the price of grain in the province today?’ The Friday ones would inquire of the Thursday ones; the Thursday ones of the Wednesday ones; the Wednesday ones of the Tuesday ones; the Tuesday ones of the Monday ones; the Monday ones of the Sunday ones. The Sunday one, whom would he ...

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

ויקרא רבה י"ט:א' Vayikra Rabbah 19:1

זח"ב מט, א' Zohar II, 49a

KEHOT'S NOTE

ראה מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פ"ח, ב. ויק"ר פ"ט, א. תנחומא וישב ד. זח"ב מט, א. קסא, א זח"ג קכח, א. קנט, א. וראה ג"כ קונטי י"ב תמוז ה'תש"ח (קונטי'נט), ע' 36.

137 אאלפך חכמה

“I will teach you (a'alefcha) wisdom”; the root of alpayim, “two thousand,” read as the two teachings, Chochmah and Binah.

איוב ל"ג:ל"ג Job 33:33

אם־אֵין אַתָּה שֹׁמֵעַ לִי הִרְשָׁ וְאֶאֱלָפְךָ חֲכָמָה:

If not, hearken thou unto me; Hold thy peace, and I will teach thee wisdom.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

138 בחי' חתן חות א' . . חתן ב'

A parallel discussion of the two grooms.

KEHOT'S NOTE

ראה אוה"ת שמות ע' נח.

139

אשר יעשה אותם האדם

“Which a person shall do and live by them”: man makes the mitzvos, and then receives life from them.

Leviticus 18:5: ויח:ה

וּשְׁמִרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּכֶם הָאִדָּם וְחַי בְּהֶם אֲנִי
Havayah

Ye shall therefore keep My statutes, and Mine ordinances, which if a man do, he shall live by them: I am the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

ויקרא יח, ה.

140

ועשיתם אותם אתם כתיב

“And you shall do them”; the Sages read osam, “them,” as atem, “you,” as if a person makes the mitzvos.

Leviticus 26:3: ויג:ו

אִם־בְּחֻקֹּתַי תֵּלְכוּ וְאֶת־מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם:

If ye walk in My statutes, and keep My commandments, and do them;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Zohar III, 113a: זח"ג קיג, א

KEHOT'S NOTE

ויקרא כו, ג. זח"ג קיג, א.

141

וחי בהם שמקבל מהם חיות

A parallel explanation of “and live by them” as receiving life from the mitzvos.

KEHOT'S NOTE

ראה גם בדרך חיים פע"ה.

142

לפני מלך מלך לבני ישראל

“Before a king reigned over the children of Israel”: the kings of Edom, which Kabbalah reads as the world of Tohu.

Genesis 36:31: ליי"א

וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מֶלֶךְ־מִלְכָּה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

And these are the kings that reigned in the land of Edom, before there reigned any king over the children of Israel.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

143

אפי' יתוש קדמך

Man was created last, so that if he grows proud he can be told “even the gnat came before you”; here, animals are rooted higher than man.

Sanhedrin 38a:13: גי"א

תנו רבנן: אדם נברא בערב שבת, ומפני מה? שלא יהו מינים אומרים: שותף היה לו להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית. דבר אחר: שאם תזנו דעתו עליו, אומר לו: יתוש קדמך במעשה בראשית. דבר אחר: כדי שיכנס למצוה מיד.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

KEHOT'S NOTE

סנהדרין לח, א.

PARAGRAPH 10

144

(שם מ"ה . . בחכמה)

The note shows that this parenthesis is the Alter Rebbe's own, since it appears in his manuscript of the maamar without the Tzemach Tzedek's glosses.

KEHOT'S NOTE

מוסגר זה נמצא גם בכת"י המאמר מאדח"ז בלי הגהות מהצ"צ.

145

זאת תורת הבהמה

“This is the law of the animal”; read as the animal's ascent through the offering.

Leviticus 11:46: ויא"מ

זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים ולכל־נפש השרצת על־הארץ:

This is the law of the beast, and of the fowl, and of every living creature that moveth in the waters, and of every creature that swarmeth upon the earth;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

146

תר"ך עמודים

Another discussion of the 620 pillars, the 613 Torah mitzvos and 7 Rabbinic ones.

KEHOT'S NOTE

ע"ל בחקותי (מו, ב). וש"נ. [כ].

147

אחור וקדם צרתני

“Behind and before You formed me”: the Midrash reads it as man being both last and first in creation; here, the mutual relationship of mitzvos above and below.

Psalms 139:5: ח"ט

אֲחֹר וְקִדְמָה צִרְתָּנִי וְתִשָּׂא עָלַי כַּפְּכָה:

Thou hast hemmed me in behind and before, And laid Thy hand upon me.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

תהלים קלט, ה.

148

והחכמה מאין

“And wisdom, from where (me'ayin) will it be found?” read as “wisdom comes from nothing”: Chochmah and self-nullification.

Job 28:12: כ"ח

וְהַחֲכָמָה מֵאֵינָן תִּמְצָא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה:

But wisdom, where shall it be found? And where is the place of understanding?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

149

ואהבת בכל נפשך

The love of “with all your soul”: the second bride.

Deuteronomy 6:5: ו'ה

וְאָהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
KEHOT'S NOTE

דברים ו, ה.

150 והיו הדברים האלה

“And these words which I command you”: after the love comes G-d’s word in a person’s mouth.

Deuteronomy 6:6 דברים ו:ו

והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום עלי־לִבְכָּךְ:

And these words, which I command thee this day, shall be upon thy heart;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
KEHOT'S NOTE

דברים ו, ה.

151 אני המשנה המדברת בפוך

Kehot’s marei makom for these words (its note is below).

KEHOT'S NOTE

מגיד משרים פי ויקרא. ובכ"מ.

152 ואשים דברי בפוך

“I have put My words in your mouth”: G-d’s own words in the mouth of one who studies Torah.

Isaiah 51:16 יסעיהו נ"א:ט"ז

ואשים דברי בפוך ובצל ידי כסיתיה לנטע שמים וליסד ארץ ולאמר לציזן עמי־אתה:

And I have put My words in thy mouth, And have covered thee in the shadow of My hand, That I may plant the heavens, And lay the foundations of the earth, And say unto Zion: ‘Thou art My people.’

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
KEHOT'S NOTE

ישעיי נא, טז.

153 משכיל לאיתן

“A maskil of Eisan”: maskil read as supernal Chochmah, Eisan as the Tannaim.

Psalms 89:1 תהלים פ"ט:א

משכיל לאיתן האזרחי:

Maschil of Ethan the Ezrahite.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
KEHOT'S NOTE

תהלים פט, א.

154 איתנים הם תנאים

The Zohar’s reading of Eisan, “strong,” as the Tannaim.

Zohar II, 110b זח"ב קי, בב

KEHOT'S NOTE

זח"ב קי, ב. וראה בארוכה באוה"ת פי שמות עי טו.

155 חסדי ה' עולם אשירה

“I will sing of G-d’s kindnesses forever”: song and delight drawn into the world through kindness.

Psalms 89:2 תהלים פ"ט:ב

חסדי ה' עולם אשירה לדר ודר אודיע אמונתך בפי:

...שיר השירים אשר לשלמה ישקנו מנשיקות פיהו כי

I will sing of the mercies of the L-RD for ever; To all generations will I make known Thy faithfulness with my mouth.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

תהלים פט, ב.

PARAGRAPH 11

156 ובצל ידי כסיתך

“In the shadow of My hand I have covered you”: the encompassing canopy.

Isaiah 51:16 יסעיהו נ"א:ט"ז

ואשים דברי בפוך ובצל ידי כסיתיה לנטע שמים וליסד ארץ ולאמר לציזן עמי־אתה:

And I have put My words in thy mouth, And have covered thee in the shadow of My hand, That I may plant the heavens, And lay the foundations of the earth, And say unto Zion: ‘Thou art My people.’

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

ישעיי נא, טז.

157 כי על כל כבוד חופה

“For over all the glory, a canopy”: the verse of a discourse on the chuppah.

Isaiah 4:5 יסעיהו ד':ה

ובקרא ה' על כל־מכון הר־ציזן ועל־מקראָה ענן יומם ועשן ונגה אש להכה לילה פי על־כִּלְכָּבֹד חֶפֶה:

And the L-RD will create over the whole habitation of mount Zion, and over her assemblies, a cloud and smoke by day, and the shining of a flaming fire by night; for over all the glory shall be a canopy.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

158 לסוסתי ברכבי פרעה

The verse of another discourse on the chuppah.

Song of Songs 1:9 שיר השירים א':ט

לקסתי ברכבי פרעה דמיתיה רעיתי:

I have compared thee, O my love, To a steed in Pharaoh’s chariots.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

159 עיני כל אליך ישברו

The verse of another discourse cited on the chuppah.

Psalms 145:15 תהלים קמ"ה:ט"ו

עיני־כל אליך ישברו ואתה נותן־להם את־אֲכָלָם בעתו:

The eyes of all wait for Thee, And Thou givest them their food in due season.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

PARAGRAPH 12

160 כי טובים דודיך מיין

The second half of the verse, now being explained.

Song of Songs 1:2: שיר השירים א:ב

יִשְׁקֵנִי מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי־טוֹבִים דְּדִיךְ מִיַּיִן:

Let him kiss me with the kisses of his mouth— For thy love is better than wine.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

שה"ש א, ב.

161 עין לא ראתה זה יין המשומר בענביו משייב

"No eye has seen, O G-d, besides You": the hidden reward of the future.

ישעיהו ס"ד:ג: Isaiah 64:3

וּמַעֲוֹלֹם לֹא־שָׁמְעוּ לֹא הֶאֱזִינוּ עֵין לֹא־רָאָתָה אֱלֹקִים וּלְתֹרֶךְ יַעֲשֶׂה לְמַחֲכֶה־לוֹ:

And whereof from of old men have not heard, nor perceived by the ear, neither hath the eye seen a G-d beside Thee, who worketh for him that waiteth for Him.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ברכות ל"ד כ"ה:24-25 Berakhot 34b

מאי עין לא ראתה? אמר רבי יהושע בן לוי: זה יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית. רבי שמואל בר נחמני אמר: זה עדן, שלא שקלה בו עין כל בריה. שמואל תאמר: אדם הראשון היכן היה? בגן.

What is the significance of "No eye hath seen" etc.? R. Joshua b. Levi said : It refers to the wine preserved in the grape from the six days of creation. R. Samuel b. Nahmani said : It refers to Eden, upon which the eye of no creature has gazed. Perhaps thou wilt ask : Where, then, was Adam ? In the Garden.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

ישע"י סד, ג. ברכות לד, ב.

162 תירושי המשמח אלקים

"My wine that gladdens Elokim and men": wine brings joy to Elokim, the concealed.

שופטים ט"ג:9 Judges 9:13

וּתְאִמַּר לָהֶם הִגֵּפֶן הִחְדַּלְתִּי אֶת־תִּירוֹשֵׁי הַמְּשַׁמֵּחַ אֱלֹקִים וְאָנָשִׁים וְהִלַּכְתִּי לְנוֹעַ עַל־הָעֵצִים:

And the vine said unto them: Should I leave my wine, which cheereth G-d and man, and go to hold sway over the trees?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

שופטים ט, יג. ראה לעיל פי שלח מא, ג.

163 שאין אומרים שירה

The note refers to that discourse's opening on song said over wine.

KEHOT'S NOTE

...שיר השירים אשר לשלמה ישקנו מנשיקות פיהו כי

ברכות (לה, א). ועי' רד"ה ביום השמע"צ הא'. [כ]. באוה"ת בראשית כרך ה תתקב מציין לעוד כמה מקומות. מכאן עד תי' מן ההעלם לגילוי נעתק באוה"ת פי קרח עי' תרצה ומבאר "וזהו המשמח אלקים כי אלקים הוא בחי ההסתדר וההעלם" ע"ש שמבאר בארוכה בי' פי' בשם אלקים.

164 שאין אומרים שירה אלא על היין

The Talmud derives from this verse that song is said only over wine.

ברכות ל"ה א:3 Berakhot 35a

והאי "קדש הלולים" להכי הוא דאָתא? האי מיבְּעִי לָקַח חֹד דְּאָמַר רַחֲמָנָא אֶחָלִיה וְהָדָר אֶחָלִיה. וְאִידָּה דְּכָר הַטְּעוֹן שִׁירָה, טְעוֹן חֲלוּל, וְשִׁאֲנוּ טְעוֹן שִׁירָה, אֵין טְעוֹן חֲלוּל. וְכִדְרָבִי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן דְּאָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: מִנֵּין שְׁאִין אוֹמְרִים שִׁירָה אֶלָּא עַל הַיַּיִן? — שְׁנַאֲמַר: "וּתְאִמַּר לָהֶם הִגֵּפֶן הִחְדַּלְתִּי אֶת תִּירוֹשֵׁי הַמְּשַׁמֵּחַ אֱלֹקִים וְאָנָשִׁים", אִם אָנָשִׁים מְשַׁמְחִים, אֱלֹקִים בְּמָה מְשַׁמְחִים? מִכָּאֵן שְׁאִין אוֹמְרִים שִׁירָה אֶלָּא עַל הַיַּיִן!

Surely it is required [to teach as follows :] First, that the All-merciful declares [the owner] must redeem it and then eat it ; and second, only those things which require "a song of praise" require redemption, but if they do not require "a song of praise," redemption is unnecessary ! This is according to the statement of R. Samuel b. Nahmani in the name of R. Jonathan who said : [not translated] Whence is it that we say "a song of praise" only over wine ? As it is ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

165 היין בענבים מבלע בליעי

The Talmud's statement that wine is absorbed within the grape: hidden, then brought out.

פסחים ל"ג ב:5 Pesachim 33b

אמר לקה: ואת לא תסיברא דמשקין מיפקד פקיד? והתנן: טמא מת שפסחט זיתים וענבים מכוונת כביצה — טהורין. אי אמרת בשלמא מיפקד פקיד — משום הכי טהורין, אלא אי אמרת מיבלע בליעי — אמאי טהורין?

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

KEHOT'S NOTE

פסחים לג, ב. [כ].

PARAGRAPH 13

166 נכנס יין יצא סוד

"When wine enters, the secret comes out": wine brings the hidden into the open.

עירובין ס"ה א:19-20 Eruvin 65a

אמר רבי חייא: כל המת'י'שב ביינו — יש בו דעת שבָּעֵים זְקָנִים. "וַיִּזְנוּ גִיתָן בְּשָׁבָעִים אוֹתִיּוֹת, וַיִּזְנוּ גִיתָן בְּשָׁבָעִים אוֹתִיּוֹת. נִכְנָס יַיִן — יָצָא סוֹד. אָמַר רַבִּי חֲנִינִי: לֹא נִבְרָא יַיִן אֶלָּא לְנַחֵם אַבְלִים וּלְשַׁלֵּם שְׂכָר לְרֹשָׁעִים, שְׁנַאֲמַר: "תָּנוּ שְׂכָר לְאוֹבֵד וְגוֹ'".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Zohar III, 39a זח"ג לט, א

KEHOT'S NOTE

עירובין סה, א. סנהדרין לח א. זח"ג לט, א.

167

נכנס יין יצא סוד

The same saying, noting that the numerical value of yayin, wine, equals sod, secret (70).

סנהדרין ל"ח א:ג-ד 38a:3-4

אמר להם: בני, קוצים אתם מטילין לי בעיניי? אמר לו רבי חייא: רבי, אל ירע בעיניך. "יין" ניתן בשבועים אותיות, ו"סוד" ניתן בשבועים אותיות. נכנס יין - יצא סוד. אמר רב חסדא אמר מר עוקבא, ואמרי לה אמר רב חסדא: דרש מרי בר מר, מאי דכתיב: "וישקד הי על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק הי אלקינו"? משום דצדיק הי - "וישקד הי על הרעה ויביאה עלינו"? איז, צדקה עשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל שהקדים גלות צדקהו ועוד גלות יכניה ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

168

ויין ישמח

"And wine gladdens the heart of man": the joy of revelation.

Psalms 104:15 ט"ו:ט

ויין ישמח לבב־אנוש להצהיל פנים משמן ולחם לבב־אנוש יסעד:

And wine that maketh glad the heart of man, Making the face brighter than oil, And bread that stayeth man's heart.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

תהלים קד, טו.

169

אותותינו לא ראינו

"We have not seen our signs": exile as concealment.

Psalms 74:9 ט"ד:ט

אותותינו לא־ראינו אינ־עוד נביא ולא־אתנו ידע עד־מה:

We see not our signs; There is no more any prophet; Neither is there among us any that knoweth how long.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

תהלים עד, ט.

170

גלות רד"ו שנה

The Midrash on the 210 years of the Egyptian exile.

Bamidbar Rabbah 13:20 כ"ג:ג

KEHOT'S NOTE

במד"ר פ"ג, כ.

171

זורע צדקות מצמיח ישועות

Kehot's marei makom for these words (its note is below).

KEHOT'S NOTE

ברכות ק"ש.

172

שעל ידי הצדקה . . מצמיח ישועות

This version explains further: mitzvos come down into hidden physical things like sukkah and lulav, which are "plants"; a person makes them into a mitzvah, and since every mitzvah is called charity, this sowing in physicality makes salvations sprout.

KEHOT'S NOTE

בסי הנחות הר"פ עי קמד מבאר יותר וז"ל: "ע"י המצות שירדה ונתלכשה בהסתר דברים גשמיים דוקא סוכה ולולב בחי צומח ע"י האדם אשר יעשה

אותם להיות מצוה ונולד מזה צמיחה רבה מצמיח ישועות ע"י שנזרע צדקות מקודם כי סתם מצוה נקי בשם צדקה כמבואר במ"א ע"י שנזרע המצוה בגשמיות ממש כי נצמח ישועות". וכ"ה באוה"ת שה"ש כרך א ע"כ.

173

וישע הי

"And G-d turned (vayisha) to Hevel and his offering"; linked to yeshuos.

בראשית ד:ד 4:4

והכל הביא גם־הוא מבכורות צאנו ומחלבהו וישע הי אל־הכל וא־ל־מנחתו:

And Abel, he also brought of the firstlings of his flock and of the fat thereof. And the L-RD had respect unto Abel and to his offering;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

בראשית ד, ד.

174

ש"ע נהורין

A textual variant: this transcript reads "375 lights" (sha'ah nehorin) instead of 370.

KEHOT'S NOTE

בהנחת הר"פ שם ובאוה"ת שם: ש"ע נהורין. וראה ג"כ לקמן מ, ג שמביא ענין הנ"ל וכי: ש"ע נהורין. וראה אוה"ת פי שמות ע"צ.

175

וזהו ענין יין המשמח . . סוד הי ליראיו

This passage is quoted there.

KEHOT'S NOTE

מובא באוה"ת פי קרח עי תרצה.

176

כי שמש ומגן הי"א

"For a sun and a shield is Havayah Elokim": Elokim is the shield that screens the light of Havayah.

Psalms 84:12 י"ב:י

כי שמש ומגן הי אלקים חן וכבוד יתן הי לא ימנע־טוב להלכים בתמים: For the L-RD G-d is a sun and a shield; the L-RD giveth grace and glory; No good thing will He withhold from them that walk uprightly.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

תהלים פד, יב.

PARAGRAPH 14

177

וזהו נכנס יין יצא סוד כו' סוד הי

The passage is quoted there, explaining "the secret of Havayah" as the Holy One being hidden and revealed, as in the Zohar, Acharei 73a.

KEHOT'S NOTE

מובא באוה"ת בראשית כרך ב דף תתקכ, ב ושם מפרש שסוד הי "היינו כי קוב"ה סתים וגל"י כמ"ש בזה"ג פי אחרי דע"ג ע"א".

178

עין לא ראתה

“No eye has seen”: the infinite revelation of the future.

ישעיהו ס"ד:ג' Isaiah 64:3

ומעולם לא־שמעו לא האזינו עין לא־ראתה אֱלֹקִים וּלְתֹרֶה יַעֲשֶׂה לְמַחֲכֶה־לוֹ:

And whereof from of old men have not heard, nor perceived by the ear, neither hath the eye seen a G-d beside Thee, who worketh for him that waiteth for Him.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

179

סוד הוי' ליראי

“The secret of Havayah is for those who fear Him”: the hidden G-dliness that wine brings out.

תהילים כ"ה:14 Psalms 25:14

סוד ה' לִירְאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם:

The counsel of the L-RD is with them that fear Him; And His covenant, to make them know it.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

PARAGRAPH 15

180

בד"ה ענין ברכת הזימון

The discourse on the blessing of the zimun that the text cites for the preserved wine.

KEHOT'S NOTE

סידור שער בהמ"ז.

181

וקמיה כחשכה כאורה

“Darkness is as light” before G-d: concealment and revelation are equal to Him.

תהילים קל"ט:12 Psalms 139:12

גַּם־הַחֹשֶׁךְ לֹא־יַחֲשִׁיךְ מִמֶּךָ וְלַיְלָה כִּיּוֹם יֵאִיר כַּחֲשִׁיכָה כְּאוֹרָה:

Even the darkness is not too dark for Thee, But the night shineth as the day; The darkness is even as the light.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

182

החושך יכסה

“For behold, darkness shall cover the earth”: the concealment before revelation.

ישעיהו ס"ב:2 Isaiah 60:2

כִּי־הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יִכְסֶה־אֶרֶץ וְעֶרְפֶּל לְאֻמִּים וְעַלֶּיךָ יִרְחַח ה' וּכְבוֹדוֹ עָלֶיךָ יִרְאֶה:

For, behold, darkness shall cover the earth, And gross darkness the peoples; But upon thee the L-RD will arise, And His glory shall be seen upon thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

183

ראו אור גדול

“The people walking in darkness have seen a great light”: revelation after concealment.

ישעיהו ט':1 Isaiah 9:1

הָעָם הַהֹלְכִים בַּחֹשֶׁךְ רָאוּ אֹר גָּדוֹל יִשְׂכֵּי בְּאֶרֶץ צִלְמוֹת אֹר נִגַּה עֲלֵיהֶם:

The people that walked in darkness have seen a great light; they that dwelt in the land of the shadow of death, upon them hath the light shined.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

184

וכתר עליון אע"ג דאיהו אור צח

Kehot's marei makom for these words (its note is below).

KEHOT'S NOTE

ת"ז ת"ע קרוב לסופו דף קלה, ב.

185

וכתר עליון אע"ג דאיהו אור צח אור מצוחצה אוכמא איהו

The Tikkunim say that Keser, though a clear and polished light, is black before the Cause of causes.

Tikkunei Zohar 135b:1 תקוני זוהר קל"ה ב:

דְּאִינוּן י"א, עַל כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, וְאִינוּן י"א מִן (דְּבָרִים ו ד) ? הִנֵּה אֶלְהִינוּ ? הִנֵּה אֶתְקַרֵּי אֶל עֲלִינוּ, כִּי יְהוּ"ה, וְכֵן בָּא אֶתְקַרֵּי אֶלְהִינוּ אֶהְיֶה אֱלֹקִים אֲדִנִּי וְהָא אֲקֻמּוּהּ. וְעוֹד כְּתֹר עֲלָאָה אֶפְ עַל גַּב דְּאִיהוּ אֹר קְדָמוֹן אֹר צַח וְאֹר מְצוּחָצָה, אִיהוּ אֲכֻם קְדָם עֲלֵת הָעֹלֹת, וְכָל חֲזִילִין דְּתִלְיִין מְנִיָּה אֲתָמֵר בְּהוֹן (שִׁיר ה יא) קוּצוּתִיו תִּלְתְּלִים שְׁחֹרֹת קְעוּרָב, לִית נְהוּרָא קִיָּמָא קָמִי נְהוּרִיָּה, דְּכָלְהוּ נְהוּרִין אֲתַחְשָׁכָן קָמִיָּה.

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

PARAGRAPH 16

186

כי טובים דודים

“For your love is better than wine”: the love that reveals G-d's essence.

Song of Songs 1:2 שיר השירים א':ב

יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי־טוֹבִים דִּדֶּיךָ מִיָּין:

Let him kiss me with the kisses of his mouth— For thy love is better than wine.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

187

ושאבתם מים בששון

“You shall draw water with joy”: the verse of a discourse cited.

ישעיהו י"ב:3 Isaiah 12:3

וּשְׁאֲבֹתֶם־מַיִם בְּשִׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְּשׁוּעָה:

Therefore with joy shall ye draw water Out of the wells of salvation.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

188

ערכים עלי דברי סופרים יותר מיינה של תורה

The Talmud reads “your love is better than wine” as: the words of the Sages are dearer than the wine of Torah.

Avodah Zarah 35a:6 עבודה זרה ל"ה א:

הַשִּׁיאֵי לְדָבָר אַחֵר וְכו'. מֵאֵי כִּי טוֹבִים דִּידֶיךָ מִיָּין? כִּי אֲתָא רַב דִּימִי אָמַר: אֲמַרְהָ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רַבּוֹנוּ שָׁל עוֹלָם, עֲרִיבִים עָלֵי דְבָרֵי דוֹדֶיךָ יוֹתֵר מִיֵּינָה שֶׁל תּוֹרָה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

189

כי גאה גאה

"I will sing to G-d, for He is exalted above the exalted": the verse of a discourse cited.

Exodus 15:1 ט"ו:א: שמות

אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה Havayah ויאמרו להאמר אשירה לה Havayah כי גאה גאה סוס ורכבו רמה בים:

Then sang Moses and the children of Israel this song unto the L-RD, and spoke, saying: I will sing unto the L-RD, for He is highly exalted; The horse and his rider hath He thrown into the sea.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

190

בד"ה עד דלא ידע

There the Alter Rebbe explains "the ancient one" as "the Ancient One of the world," the Infinite Light itself.

KEHOT'S NOTE

תו"א צח, ב "כי פי הקדמוני היינו קדמונו של עולם שהוא אוא"ס ב"ה עצמו" ע"ש.

191

עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי

The Purim teaching on drinking until one cannot tell "cursed is Haman" from "blessed is Mordechai"; the title of a discourse cited.

Megillah 7b:7-8 ח"ז:ב: מגילה

אמר רבא: מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. רבה ורבי זירא עבדו סעודת פורים בהדי הדדי. איבסום. קם רבה שחטיה לרבי זירא. למחר, בעי רחמי ואחיה. לשנה, אמר לקה: ניתי מר ונעביד סעודת פורים בהדי הדדי. אמר לקה: לא בכל שעתא ושעתא מתרחיש ניסא.

Rava said: One is obligated to become inebriated [with wine] on Purim until he cannot tell the difference between cursed be Haman and blessed be Mordecai. Rabbah and R. Zera joined together in a Purim feast. They became inebriated, and Rabbah arose and cut R. Zera's throat. The next day he prayed on his behalf and revived him. Next year he said: Will the master come and we will have the Purim feast together. He replied: A miracle does not take place on every occasion.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Daf Shevui (CC0)

192

ועיין עוד מענין כי טובים דודין ברבות בשיר השירים

The Midrash on "Let him kiss me" and "your love is better than wine."

Shir HaShirim Rabbah 1:9 ט"ט:א: שיר השירים רבה

לסתי ברבכי פרעה, דרש רבי פפיס (איוב כג, יג): והוא באחד ומי ישיבנו, דן יחידי לכל באי עולם ואין להשיב על דברי מי שאמר והיה העולם. אמר לו רבי עקיבא דיה פפיס שלא להשיב על דברי מי שאמר והיה העולם, לפי שהכל באמת והכל בדין, שכן כתיב (ישעיה ו, א): ואראה את ה' ישב על כסא רם ונשא. אמר רבי סימון כסא שפריש בין מיתה לחיים, (מלכים א כב, יט): וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו, וכי יש שמאל למעלה, והלא ...

"To a mare in Pharaoh's chariots I have likened you, my love" (Song of Songs 1:9). "To a mare in Pharaoh's chariots,"

Rabbi Papis expounded: "He is of one mind, and who can respond to Him?" (Job 23:13). He alone judges all creatures, and one may not challenge the words of the One who spoke and the world came into being. Rabbi Akiva said to him: 'Enough, Papis, one may not challenge the words of the One who spoke and the world came into being, because everything is true and ...

Midrash Rabbah -- TE (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

193

ביום השביעי נשיא

"On the seventh day, the prince": the verse where the Midrash in Naso discusses "your love is better."

Numbers 7:48 ח"מ:מ"ח: במדבר

ביום השביעי נשיא לבני אפרים אלישמע בן עמיהוד:

On the seventh day Elishama the son of Ammihud, prince of the children of Ephraim:

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

194

קל"ז א'

The Tzemach Tzedek notes that in this Zohar passage "Let him kiss me" is expounded as referring to the resurrection of the dead.

KEHOT'S NOTE

"נדרש ענין ישקני על תחייה" — אוה"ת שה"ש כרך ג תתיא.

195

קמ"ז ב'

It cites the Zohar in Terumah (146b) that "Let him kiss me" refers to the hidden one, and the Mikdash Melech that it is Arich Anpin kissing through Z'eir Anpin.

KEHOT'S NOTE

מובא באוה"ת שה"ש כרך ג ע' תתי: "ובענין ישקני בזהר תרומה קמ"ז סע"ב ישקני ההוא דסתים כו' ובמק"מ ישקני אריך באמצעות זעיר כו'".

Likkutei Torah

THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

Hebrew text of Torah Ohr and Likkutei Torah and their marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes): © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation: CC BY 4.0. Our explanations and source notes: CC BY-NC 4.0.

Quoted sources, via Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Pirke DeRabbi Eliezer, Sefaria Vocalized Edition (Public Domain); Pirke de Rabbi Eliezer, trans. Rabbi Gerald Friedlander, London, 1916 (Public Domain); Midrash Rabbah -- TE (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Torat Emet 363 (Public Domain); Mishnah Torah, Yod ha-hazakah, trans. by Simon Glazer, 1927 (Public Domain); OYW (Public Domain); Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain); Daf Shevui (CC0).

English translation and explanations: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code_opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/likkutei-torah/shir-hashirim/1/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok